Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-ЭЙ ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабрийн 21-һээ гарана | № 26 (15649) | 1981 оной январиин 31, суббото | Сэн 2 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ ҺУРАГШАД — ҮГЛӨӨДЭРЭЙ АЖАЛШАД

1980—1981 ОНУУДАЙ һуралсалай жэлэй хоёр четвертэ гэхэ гү, али түрүүшын хахад жэл үнгэржэ, хамаг дүн гаргагдаад, гурбадахи четверть абажа байна. Һурагшадай [illegible] үедэ район бүхэнэй багшанар түе тустаа [illegible] «1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа болон социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд» тухай КПСС-эй ЦК-гай проектэй дотор арадай гэгээрэлэй үмэнэ табигдаһан зорилгонууд тушаа үргэн эхэ хөөрэлдөөн болоһон байна.

Арбадахи табан жэлэй туршада республикымнай арадай гэгээрэлэй ажалда горитой амжалта туйлагдаа гэжэ [illegible]. Жэшээнь, иимэгтэл һүүлэй гурбан жэлэй туршада дүн хамтадаа 11390 һурагшадай һуурита һургуулинууд баригдажа, ашаглалгада үгтөө. [illegible]

Буряад АССР-эй Гэгээрэлэй министерствын мэдээсэлэй ёһоор 510 һургуули мүнөө үедэ тоолдоно. Дунда болон найман жэлэй бүхы һургуулинууд кабинетнэ гуримаар хүдэлдэг болонхой. [illegible]

Бүхы нийтын дунда һуралсал тушаа партиин заабаринуудые бэелүүлхэ талаар Буряадай гэгээрэлэй һүүлэй жэлнүүдтэ горитой амжалта туйлаһан байна. [illegible] 1980—1981 онуудай һуралсалай жэлэй түрүүшын хоёр четвертиин дүнгые харахада [illegible] Илангаяа Захаамин, Хэжэнгын, Баунтын районуудай һайн гэжэ тэмдэглэмээр.

Гэбэшье мүнөө һуралсалай жэлдэ Зэдын, Яруунын районуудта, Гусиноозёрск хотодо арадай ажахын түсэбые бэелүүлгын дүн доошоо оронон байна. Жэшээнь, Яруунада 15 һурагшад, Гусиноозёрскодо 12 хүн үдэрэй һургуулиһаа гаража ошоо. [illegible]

[illegible]

Һуралсалай түрүүшын хахад жэлэй дүн ямар гэшэб? Республикын һургуулинуудай бүхы һурагшадай 99,2 процент муу сэгнэлтэгүй гараа. [illegible] 1000 гаран һурагшадай муу сэгнэлтэтэй [illegible]

[illegible]

Эгээр һурагшын ойлгоо, үгышье һаань, «гурбахануудые» табиха тухай энэ хэлэгдэхэ бэшэ. Мүнөө үеын һургуулида харюусалгатай теоретическэ үндэр дээдэ хэмжээндэ һуралсалай бүхэнэй үнгэргэн, түрүү онол аргануудые хүдэлмэридөө хэрэглэжэ шададаг багшанар амжалта туйладаг. Үүсхэлтэй һайнаар хүдэлдэг, хэшээл бүхэнэй һургаха ба хүмүүжүүлхэ арга боломжые гүйсэдөөр хэрэглэдэг багшанар манда яһала олон ааб даа. КПСС-эй XXVI съездын хүндэлэлдэ дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абажа, һурагша бүхэнөө коммунис ёһоор һуража, ажаһуужа, хүдэлжэ шададаг болгохо гэжэ шиидэһэн Москвагай багшанарай үүсхэлые дэмжэгшэд хаа хаанагүй байха.

«Юрэнхы эрдэмэй һургуулиин һурагшадай һуралсалые, хүмүүжэлгые болон тэдэнэй ажалда бэлдэлгые саашадань нарижуулан һайжаруулха тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол, тиихэдэ «Үзэл сурталай, политическэ хүмүүжүүлгын хүдэлмэрине һайжаруулха тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоол багшанарай ажал ябуулгын гол хүтэлбэри болодог, саашадаашье болохо ёһотой. Юуб гэхэдэ, багшын мэргэжэлэй шадарһаа, тэрэнэй үзэл сурталай-политическэ бэлэдхэлһээ һуралсал-хүмүүжүүлгын гол амжалта дулдыдаха юм.

КПСС-эй XXVI съезд дээрэ харагдаха «Гол шэглэлнүүдэй» проект соо арадай гэгээрэлэй зорилгонууд тушаа тодорхойгоор хэлэгдэнхэй. Һуралсалай болон хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин шанарые саг үргэлжэ дээшэлүүлэн, һургуулинуудай хүдэлмэрине коммунис байгуулгын зорилтонуудтэй улам нягтаар холбохо тухай хэлэгдэнэ бшуу.

Гадна һурагшадые ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлгые, тэдэнэй ерээдүйнь мэргэжэлые зүбөөр шэлүүлхэ хүдэлмэрине улам шангадхаха тушаа КПСС-эй ЦК-гай проект соо онсо заагданхай.

Тиимэһээ һурагшадые ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлгэ юрэнхы һуралсалтаяа нягта холбоотойгоор ябуулагдаха болоно бшуу. Математикые, физикые, химиие, биологиие болон бусад предмедүүдые шудалхадаа олоһон мэдэсээ һурагшад бодото байдалтай, ажалтай холбожо һураха ёһотой ха юм.

Мүнөөдэр һургуулиин партада һуугшад үглөөдэр дунда эрдэмэй аттестат абаад дээдэ һургуулида орохо, үгышье һаа, заводой станогой ойро зогсожо, мал адуулжа, таряа таряжа, ажалайнгаа замые эхилхэ. Юрэдөө, алишье талаарнь абажа харабал, ажалаймнай ерээдүйн халаан мүнөө һургуулида һуража, ном үзэжэ ябана гээшэ. Тиимэһээ промышленна предприятинууд, ажахынууд шеф ёһоной уялгые нэгэшье үдэр мартангүй, һургуулида материальна алибаа туһаламжа үзүүлжэ, һуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ сэхэ хабаадаха уялгатай.

Гэхэтэй хамта багшанарай харюусалгые улам бүри дээшэлүүлэн, үзэл сурталай-политическэ хүгжэлтэдэнь онсо анхарал хандуулан, ерээдүйн үетэниие дүрбэн тэгшээр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ тэдэнэй хүсэл зоригые элсүүлхэ талаар арадай гэгээрэлэй хүтэлбэрилэгшэд, партийна организацинууд саг үргэлжэ оролдожо байха зэргэтэй ааб даа.

Гурбадахи четвертиин түрүүшын һара түгэсхэхээ байна. Һуралсалай үдэрнүүд хойно хойноһоо һубарин үнгэрнэ. Үгээл ута гэлсүүлдэг гурбадахи четвертиин үнгэршэбэл, һуралсалай жэлэй оройдоо хоёр һара, гүрэнэй шалгалта бариха классуудта хоёр һара хүрэхэшьегүй саг үлэнэ. Тиимэһээ һуралсалай хэшээл болон хүмүүжүүлгын минута, час, үдэр бүхэниие аша үрэтэйгөөр, һурагшадай сэдьхэлдэ һайхан үрэһэ «тарихаар» эмхидхэн үнгэргэхэ гээшэ багша бүхэнэй гол зорилго болоно.

КПСС-эй ОБКОМДО ЗҮБЛӨӨН БОЛОБО

Үсэгэлдэр КПСС-эй обкомдо республикын газетэнүүдэй редакцинуудай, телевидени болон радио-дамжуулгын комитедэй журналистнуудай зүблөөн болобо.

Областной XXXI партийна конференциин шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар олониитэдэ мэдээсэл дамжуулдаг органуудай хүдэлмэрилэгшэдэй бэелүүлхэ зорилгонууд тухай асуудалаар зүблөөн дээрэ КПСС-эй обкомой секретарь **А. А. Бадиев** элидхэл хэһэн байна.

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ республикын телевидени болон радио-дамжуулгын Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшын орлогшо **А. Г. Румянцев,** «Правда Бурятии» газетын хүдөө ажахын таһагые даагша **А. П. Климов,** «Буряад үнэн» газетын ахалагша корреспондент **М. С. Санданов,** телевидениин ахамад редактор **Ф. Т. Перелыгин,** «Буряадай залуушуул» газетын редактор **И. И. Игумнов** гэгшэд хабаадаһан байна.

Энэ зүблөөндэ КПСС-эй обкомой таһагуудые даагшад **В. М. Леонов, Л. Я. Похосоев, Б. Н. Николаев** гэгшэд хабаадаба.

КПСС-эй XXVI съездые угтуулан

ЗАГАҺАШАДАЙ ЗОРИГЖОЛ

Баргажанай загаһанай заводой Гремячинска участогта хүдэлдэг бригаданууд мүльһэн дороһоо түс тустаа 450-яад центнер загаһа бариха зорилго урдаа табиба. Бригадирнууд Ермолай Акатович Селивановай, Виктор Прокопьевич Бурдуковскиин, Алексей Минаевич Ильинэй хүтэлбэрилдэг бригаданууд эдэ үдэрнүүдтэ олзо ехэтэй бусана. Энэ үбэлэй эхилһэнһээ хойшо тэдэнэр хэдэн зуугаад центнер загаһа заводто тушаагаа.

Гремячинскын участогай загаһашад партиин XXVI съездын нээгдэхэ үдэр хүрэтэр хоёр һарынгаа түсэб дүүргэхэ, 700 центнерһээ бага бэшэ загаһа тушааха гэһэн уялга абанхай.

Д. ЦЫБЕНОВ.

ҺАРА БҮРИ 120 МЕТР

Николай Андреевич Еременкын хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив гурбадахи жэлээ Байгалай тоннель бетоноор бүхэлжэ, жэгдэлэн тэгшэлнэ. Энэ хүнгэн бэшэ ажал. Гранит шулуу бетоноор хушан бүхэлхэ хэрэгтэ одоол шадабари мэргэжэл хэрэгтэй болодог.

— Манай бригадын гэшүүд булта комсомол-залуушуул. Тоннель бетоноор бүхэлхэ даабаряа дүүргэхэ хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа зорюулжа байдаг. Бидэ һарадаа 100 метр тоннель бетоноор бүхэлхэ даабаряа 115—120 метртэ хүргэжэ, даабаряа хододоо үлүүлнэбди, — гэжэ бригадир Н. Еременко баяртайгаар мэдүүлнэ.

Түс бригадын коллектив КПСС-эй XXVI съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ тон эдэбхитэйгээр хабаадажа, һара, кварталай бүриингөө даабари амжалтатайгаар бэелүүлнэ. Арбадахи табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ 1000 метр тоннель бүхэлхэ даабаряа 1200 метртэ хүргэһэн юм.

— Байгша оной түрүүшын хоёр һарын даабари февралиин 20-до дүүргэжэ, КПСС-эй XXVI съездые нэрэтэй солотойгоор угтахаар шиидэнхэйбди, — гэжэ Н. Ерёменко мэдүүлнэ. Ажалай түрүүшүүлэй үгэ найдамтай. Эдэнэр урдаа табиһан зорилгоёо сохом лэ бэелүүлхэ байха.

К. ЖАМЬЯНОВ.

Виктор Лапардин армиин албанһаа бусажа ерэһээр Улаан-Үдын судна бүтээлгын заводто хүдэлжэ эхилээ һэн. Мүнөө тэрэ хоёрдохи разрядай слесарь болонхой. Викторэй эсэгэ П. М. Лапардин мүн лэ энэ заводто эрхимээр хүдэлдэг. Тиигэжэ Лапардинтанай уг залгамжалагшад энэ заводто бии болобо гээшэ.

ВЛКСМ-эй гэшүүн Виктор Лапардин (зураг дээрэ). КПСС-эй XXVI съездын хүндэлэлэй ажалай вахтада жагсаад, нормоёо холо үлүүлэн дүүргэнэ.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

КОММУНИСТЫН ЖЭШЭЭ

Хүртэйн леспромхозой модо бэлэдхэгшэдэй бригадир Геннадий Лаврентьевич Филатов предприяти соогоо эрхим ажалаараа суурхадаг бэрхэ хүдэлмэришэдэй нэгэн юм. Тэрэ 1954 онһоо хойшо коммунист. Геннадий Лаврентьевич залуушье һаа, ажал хүдэлмэридөө үнэн сэхээр хандажа, жэл бүри даабарияа үлүүлэн дүүргэдэг. Үнгэрэгшэ жэлэй арба һарын туршада тэрэнэй бригада 19 мянган кубометр модо бэлэдхээ. Энэнь түсэбһөө хоёр мянга шахуу кубометрээр ехэ болоно. Мүнөө коммунистын хүтэлбэрилдэг бригадын гэшүүд партиин XXVI съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө социалис мүрысөөндэ оролсонхой.

Хэжэнгэ. **Д. ГАРМАЕВ.**

ХУРЬГАДЫНЬ ӨӨДЭРГЭН

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон Дулма Махеевагай даадаг бригада 394 эхэ хонидые Оёор-Шанаагай хүндыдэ харууһалдаг юм. Энэ бригада жэлһээ жэлдэ хонин бүриһөө хурьга абажа түлжүүлдэг габьятай.

Түрүү хонишон энэ байгша оной хурьга абалгада һайнаар бэлдээ. Бүри нёдондо намарһаа хойшо хонидойнгоо, хурьгадайнгаа байрануудые дулаалһан, хобто хобоонуудые бэлдэһэн, лаб хүрэхэ бүдүүн тэжээл, талха тарянай зүйл, ногооной гурил, нарһанай шэлбүүһэ, дабһа, бусад минеральна зүйлнүүдые нөөсэлһэн байна. Мүн хурьгалха хонидоо бэлшээри һайнтай газарта адуулна, нэмэлтэ тэжээл үгэлсэжэ, бүлеэн уһаар ундалуулна. Иимэ ажал ябуулһанай ашаар ахалагша хонишон Бадма Будаевич нүхэртэеэ, Ханда басагантаяа арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ 100 эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга абажа түлжүүлхэ, хонин бүриһөө дунда зэргээр 4.5 килограмм нооһо хайшалха, хурьгадайнгаа шэгнүүрые эхэһээнь һалгааха хаһада 23 килограммда хүргэхэ зорилготой. Тэдээндэ энэ абаһан уялгаяа дүүргэхэ дүүрэн арга боломжо бии.

Мүнөө Д. Махеевагай отарада хонидынь хурьгалжа эхилбэ. Түрүүшын зуугаад хурьгад абтаад байна.

И. ФЕДОРОВ.

Түнхэнэй район.

ТАСС ШЭНЭ ҺОНИН

ЭЛШЭН САЙДТАЙ УУЛЗАБА

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев НРБ-һээ Советскэ Союзда байдаг элшэн сайд Д. Жулевтай январиин 29-дэ уулзаба.

БКП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, НРБ-гэй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Т. Живковэй эльгээһэн бэшэгые элшэн сайд барюулһан байна.

(ТАСС).

ДҮШЭН ҺАРА СОО

НИИДЭЛГЭ ЗАЛАН ХҮТЭЛХЭ ТҮБ. (ТАСС). «Салют-6» гэжэ научна станци Газар шадарай замаар 40 һара соо ниидэһээр. Январиин 29-дэ Москвагай сагаар 12 часта тэрэ Газарые тойрон 19212 дахин тойробо.

Мүнөө үедэ «Салют-6» станци «Прогресс-12» гэжэ транспортна онгосотой хамта ниидэнэ.

Телеметрическэ мэдээсэлнүүдэй ёһоор, «Салют-6»—«Прогресс-12» гэжэ замбуулинай комплексын бүхы түхеэрэлгэнүүд һайнаар хүдэлнэ. Ниидэлгэ залан хүтэлхэ түб абтаһан мэдээсэлнүүдые шэнжэлнэ.

СОЮЗНА РЕСПУБЛИКАНУУДАЙ КОММУНИС ПАРТИНУУДАЙ СЪЕЗДНҮҮД

ШЭНЭ ЕХЭ ЗОРИЛГОНУУД ХАРААЛАГДАНА

МИНСК. (ТАСС). Белоруссиин Компартиин XXIX съезд баярай оршон байдалда боложо, январиин 29-дэ хүдэлмэреэ дүүргээ.

Делегадууд республикын партийна организациин арбадахи табан жэлдэ хэһэн ажал ябуулгые дэлгэрэнгыгээр шэнжэлээ, түрүү дүй дүршэлыень согсолоо. Эдэнэр тодорхой дурадхалнуудые оруулһан байна. Тэдэниие бодотоор бэелүүлгэ ажахын ба соёлой байгуулалта хүтэлбэрилгые һайжаруулхада, Белоруссиин социально-экономическа хүгжэлтын программа бэелүүлгые хурдадхалгада туһалха юм. Партиин XXVI съезд дээрэ харагдаха КПСС-эй ЦК-гай проект зүбшэн хэлсэгдээ.

КПСС-эй Центральна Комитедтэ, нүхэр Л. И. Брежневтэ эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэгые съездэ хабаадагшад баталан абаба.

Белоруссиин Компартиин хүтэлбэрилхы органууд һунгагдаа.

Эмхидхэлэй пленум боложо, Т. Я. Киселев Белоруссиин Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретаряар һунгагдаһан байна.

* * *

БАКУ. (ТАСС). Азербайджанай Компартиин XXX съезд январиин 29-дэ хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлбэ. Республикын социально-экономическа хүгжэлтын ехэ арга нөөсэнүүдые съездын делегадууд элирүүлнэ.

Тоосоото элидхэлые зүбшэн хэлсэхэдээ, коммунистнууд хүдэлмэриин ашаг үрэ болон шанарые дээшэлүүлхэ тодорхой дурадхалнуудые оруулна. Социалис мүрысөө улам үргэнөөр дэлгэрүүлгэ, эрдэм, техникын ба түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудые хэрэглэлгэ хадаа шэнэ табан жэлэй зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ шухала нүхэсэл болоно гэжэ тэмдэглэгдээ. Үзэл сурталай, политическэ-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин арга онолнуудые һайжаруулгада ехэ анхарал хандуулагдаба.

* * *

ВИЛЬНЮС. (ТАСС). КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлэн, бүхы совет арадуудай эбдэршэгүй бата хани барисаанда, нэгэ нэгэндээ туһалалсалгада түшэглэжэ, экономикые, эрдэм, соёлые хүгжөөлгэдэ республикын ажалшад шэнэ илалтануудые туйлаһан байна гэжэ Литвагай Компартиин январиин 29-дэ нээгдэһэн XXVIII съездэ хабаадагшад хэлэбэ.

Нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй КПСС-эй ЦК-гай Политбюроһоо бүридэһэн хүндэтэ президиумые делегадууд нэгэн дуугаар һунгаа.

Литвагай Компартиин ЦК-гай, шалгалтын комиссиин тоосоонууд, 1981 — 1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүдэй проект тухай элидхэл, республикын партийна организациин хүтэлбэрилхы органуудые, КПСС-эй XXVI съездэ хабаадаха делегадуудые һунгалга съездын зүблэхэ зүйлдэ оруулагдаһан байна.

Литвагай Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь П. П. Гришкявичус Центральна Комитедэй тоосоото элидхэл хэхэдээ, арбадахи табан жэлэй үедэ республикын экономическа ба эрдэм, техникын хүсэн нилээд бэхижүүлэгдээ гэжэ тэмдэглэбэ. Арад зоной байдалые саашадань һайжаруулха талаар партиин табиһан зорилго амжалтатайгаар дүүргэгдэжэ байна. Национальна доход 10,6 процентээр ургаа.

Һүүлэй гурбан жэлэй туршада соо сагай уларилай хангалтагүй байгаашье һаань, хүдөөгэй ажалшад горитой амжалта туйлаа. Ажахынуудта таряа хуряалгын жэлэй дундуур хэмжээн 17 процентээр дээшэлээ, мяха үйлэдбэрилгэ табанай нэгэ хубяар ехэ болоо.

Партиин XXV съездын, КПСС-эй ЦК-гай хойшонхи Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые, нүхэр Л. И. Брежневэй захяа заабаринуудые, дурадхалнуудые амжалтатайгаар бэелүүлһэнэй ашаар партийно-эмхидхэлэй, үзэл сурталай ажал ябуулга һайжарһан байна. Ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгэдэ комплексноор хандадаг болонхой.

Элдэб һалбаринуудай ажал хэрэгые үгэ хэлэгшэд шэнжэлхэдээ, амжалтата хүдэлмэридэнь тойбо татажа байдаг дутуу дундануудые элирүүлбэ.

Удаань Литвагай Компартиин шалгалтын комиссиин тоосоото элидхэл шагнагдаа.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо Н. В. Талызин, КПСС-эй ЦК-гай таһагые даагша Е. М. Тяжельников съездын хүдэлмэридэ хабаадана.

* * *

РИГЭ. (ТАСС). Арбадахи табан жэлэй үедэ Совет Латвиин экономико шэнэ, бүри үндэр дээдэ шатада гаргагдаа. Эрдэм, техникын хүгжэлтэ дэбжэлтые тодорхойлдог арадай ажахын һалбаринууд хурдан түргэнөөр хүгжөөгдэһэн байна. Ажахынууд хоорондын хамжаанай ба агропромышленна харилсаанай үндэһэ һуури дээрэ хүдөө ажахые тусхай шэглэлтэй болгохо, томодхохо талаар эрид эрьелтэ хэгдээ.

Энэ хадаа республикын экономическа хүгжэлтын шухала дүнгүүд болоно гэжэ Латвиин Компартиин январиин 29-дэ Ригэдэ нээгдэһэн XXIII съезд дээрэ тэмдэглэгдэһэн байгаа.

Нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй КПСС-эй ЦК-гай Политбюроһоо бүридэһэн хүндэтэ президиумые делегадууд ехэ дэбжэлтэтэйгээр һунгаба.

Латвиин Компартиин ЦК-гай ба шалгалтын комиссиин тоосоонууд, партиин XXVI съезд дээрэ харагдаха КПСС-эй ЦК-гай проект тухай элидхэл, республикын партийна организациин хүтэлбэрилхы органуудые, КПСС-эй XXVI съездын делегадуудые һунгалга съездын зүблэхэ зүйлдэ оруулагданхай.

Латвиин Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь А. Э. Восс тоосоото элидхэл хээ. Республикын экономикые хурдан түргэнөөр хүгжөөлгэ социальна ехэ программа бэелүүлхэ арга олгоо.

Тоосоото үе соо республикын парторганизаци эмхидхэлэй талаар бэхижээ, партийна комитедүүд хүдэлмэриингөө арга онолые һайжаруулаа гэжэ съезд дээрэ тэмдэглэгдэбэ. Партиин түсэбүүдые бэелүүлгэдэ социалис мүрысөөн, түрүү дүй дүршэл ехэ үүргэ дүүргэнэ гэжэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглэбэ. «КПСС-эй XXVI съездые нэрэтэй солотойгоор угтаха!» гэһэн патриотическа хүдэлөөн ажалша коллективүүдтэ илангаяа үргэнөөр дэлгэржэ байна.

Республикын арадай ажахые хүгжөөхэ гол шухала асуудалнууд дэлгэрэнгыгээр шэнжэлэгдээ.

Латвиин Компартиин шалгалтын комиссиин тоосоото элидхэлые делегадууд мүн лэ шагнаба.

* * *

ТАЛЛИН. (ТАСС). Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ республикын социально-экономическа хүгжэлтэдэ амжалта туйлагдаха байна гэжэ Эстониин Компартиин эндэ хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлжэ байһан XVIII съездэ хабаадагшад тэмдэглэнэ.

Эстониин ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. И. Клаусонай партиин XXVI съезд дээрэ харагдаха КПСС-эй ЦК-гай проект тухай элидхэлые делегадууд зүбшэн хэлсэбэ.

(ТАСС).

ЗОРИЛГОЁО ТОДОРХОЙЛБО

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи нийтын эдеэ хоолой управлениин коллегиин үргэдхэгдэмэл суглаан һаяхан үнгэргэгдэбэ. «Арбадахи табан жэлдэ республикын ажалшадые нийтын эдеэ хоолоор хангалгын дүнгүүд ба тэрэниие саашадань хүгжөөхэ зорилгонууд» гэһэн элидхэл республикын нийтын эдеэ хоолой управлениин начальник А. И. Алексеев хэбэ.

Республикын нийтын эдеэ хоолой предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда «КПСС-эй XXVI съездэ — габшагай ажалай 26 недели» гэһэн уряа доро социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Арбадахи табан жэлэй туршада ажалшадта түсэбһөө гадуур 262 мянган түхэригэй эдеэ хоол худалдагдаа гэжэ элидхэл дотор тэмдэглэгдээ.

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ столовонуудай 1-дэхи трестын директор А. И. Стрекаловский, 12-дохи столовын үйлэдбэриие даагша Р. К. Ли, 6-дахи столовын директор А. И. Алганаева, 8-дахи столовын директор И. В. Литвинцев, «Нижнеангарсктрансстрой» трестын УРС-ын начальник Г. К. Скрябиков, нийтын эдеэ хоолой баазын директор П. П. Судомойкин болон бусад хабаадажа үгэ хэлээ. Суглаанда хабаадаһан партиин Буряадай обкомой хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиин таһагые даагшын орлогшо Ц-Д. Д. Дашибалов, республикын худалдаа наймаанай министр М. М. Хабалов гэгшэд үгэ хэлээ.

Суглаан дээрэ нийтын эдеэ хоолой хүдэлмэрилэгшэдэй 1981 оной социалис уялганууд баталан абтаа.

Г. БАЛМАЕВА.

РЕПЕРТУАР ТУХАЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН

Буряадай АССР-эй театрнуудай репертуарые һайжаруулха асуудалаар КПСС-эй обкомой соёлой таһагай, Буряадай АССР-эй Соёлой министерствын болон Бүхэроссин театральна бүлгэмэй Буряадай отделениин правлениин үүсхэлээр зарлагдаһан зүблөөн уржадэр Улаан-Үдэдэ болобо.

КПСС-эй обкомой соёлой таһагые даагша **В. Б. Базаров** оролто үгэ хэлэжэ, зүблөөе нээһэн байна.

«Буряадай театрнуудай репертуарые зохёон байгуулгын асуудалнууд» гэһэн элидхэл (элидхэлшэ — искусство шэнжэлдэг эрдэмэй доктор, профессор, Буряадай АССР-эй Соёлой министерствын дэргэдэхи репертуарна нийтын соведэй түрүүлэгшэ **В. Ц. Найдакова**) шагнагдаһан байна. Оперо болон баледэй академическэ театрай репертуар ба тэрэниие һайжаруулгын хэмжээнүүд тухай тус театрай ахамад режиссёр, РСФСР-эй габьята артист **С. Д. Будажапов,** республикын драматическа театрнуудта найруулагдан табигдадаг мүнөө үеын совет пьесэнүүд тухай СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай нийтын институдай научна хүдэлмэрилэгшэ **В. П. Муруева,**ород драматическа театрай репертуар болон тэрэниие саашадань һайжаруулха хэмжээнүүд тухай тус театрай ахамад режиссёр, РСФСР-эй искусствын габьята ажал ябуулагша **Н. Е. Логачев,** оперно репертуарай гол шухала асуудалнууд тухай Зүүн Сибириин соёлой институдай багша **О. А. Русинова,** драматическа театрнуудта классическа зохёолнуудые найруулан табилгын гол шухала асуудалнууд тухай ВТО-гой консультант **А. А. Полнтов,** Х. Н. Намсараевай нэрэмжэтэ Буряад драмын академическэ театрай репертуар болон тэрэниие һайжаруулгын хэмжээнүүд тухай тус театрай ахамад режиссёр, РСФСР-эй искусствын габьята ажал ябуулагша **Ф. С. Сахиров,** Буряадай балетнэ театрай репертуар болон тэрэниие бэелүүлгэ тухай Зүүн Сибириин соёлой институдай багша **В. Б. Матханов** гэгшэд нэмэлтэ элидхэлнүүдые хээ.

Буряадай АССР-эй арадай артистка **Л. И. Егорова,** Буряадай АССР-эй Композиторнуудай холбооной правлениин түрүүлэгшэ **С. С. Манжигеев,** СССР-эй арадай артистка **Л. П. Сахьянова,**ород драмын театрай актриса **Н. К. Туманова,** Х. Н. Намсараевай нэрэмжэтэ Буряад драмын академическэ театрай директор, **С. А. Балбаров,** КПСС-эй XXVI съездын делегат, Бүхэроссин театральна бүлгэмэй Буряадай отделениин правлениин түрүүлэгшэ, РСФСР-эй арадай артист **Д. Ц. Дашиев,** Буряадай комсомолой шангай лауреат, драматург **А. Л. Ангархаев,** Буряадай АССР-эй соёлой министрэй орлогшо **Ж. Ц. Цыреннимаев** гэгшэд үгэ хэлэһэн байна.

Театрнуудай репертуарые һайжаруулха асуудалаар дурадхалнуудые зүблөөндэ хабаадагшад нэгэн дуугаар баталан абаба.

Манай корр.

ПАРТИИН ХАРАА ТҮСЭБ — БҮГЭДЭ АРАДАЙ ХЭРЭГ

КПСС-эй ЦК-гай проект зүбшэн хэлсэнэбди

АРГА БОЛОМЖОНУУДАА СҮМ ХЭРЭГЛЭХЭ

«Мал ажалай продукци үйлэдбэрилгын хэмжээе саашадаа бүри ехэ болгохо, адууһа малай ба шубуудай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ» гэжэ «1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд» тушаа КПСС-эй ЦК-гай проект дотор хэлэгдэнэ.

Энээнии хэрэг дээрэнь бэелүүлхын тула мал ажалай продукци абалга дээшэлүүлхэ талаар ажахы бүхэндэ бии байһан арга боломжонуудые элирүүлэн хэрэглэхэ гээшэ тон шухала. Тиимэ арга боломжонууд ажахы бүхэндэ бии. Энээниие өөһэдынгөө ажахынуудай жэшээ дээрэһээ һайса ойлгожо болохо.

Юуб гэхэдэ, манай коллектив 1980 оной эхээр хамтын суглаан дээрэ жэлэй туршада 57,5 миллион үндэгэ суглуулжа, бэлэдхэлэй пунктда 55 миллионнинь тушааха гэһэн дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаһан байна. Тиимэ уялга абажа, шанга тэмсэл хэхэгүй һаа, фабрикымнай арбадахи табан жэлэй түсэб дүүргэхэнь бэрхэтэйгээр болохо юм.

Абаһан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхын тула фабрикын дирекци, партийна болон профсоюзай организацинууд уялха хэмжээнүүдые абаа. Түсэб уялгануудые дүүргэхэ талаар нэмэлтэ хэмжээ ябуулганууд хараалагдажа, дирекци болон партийна организациин бюрогой үргэн суглаан дээрэ март һарада баталагдаа һэн. Тэрэнэй ёһоор, иимэ юумэнүүд хараалагдажа, бэелүүлэгдэһэн байна.

Тахяагай үүлтэрые саашадань һайжаруулха талаар нилээд ехэ юумэн хэгдээ. Омскын болон Красноярскын зонуудһаа үндэгэ асаржа, инкубаторто табижа, дальбараа абаабди. Тиигээд хоёр ондоо үүлтэрэй тахяануудай шуһа холижо, үүлтэрыень һайжаруулаабди. Юуб гэхэдэ, хоёр ондоо үүлтэрэй тахяануудһаа гараһан дальбараанууд ёөдэргэн, түргэн томо болодог үндэгэ олоор үгэдэг гээшэ.

Һайжаруулагдаһан үүлтэрэй тахяануудһаа абтаһан үндэгэнүүдые инкубаторто табижа, дальбараануудые гаргаад, промышленна һүрэгөө шэнэлнэбди. Хэрбээ 1979 ондо иимэ холимог үүлтэрэй тахяанууд бүхы һүрэгтэмнай 17,3 процент байгаа һаа, мүнөө 50 процентдэ хүргэгдэнхэй. Тиихэдэ бидэнэр тахяануудые 18 һараһаа сааша байлгадаггүйбди. Ушарынь гэхэдэ, энэ болзорһоо дээшэ наһатай тахяанууд хоёр һарын туршада үндэгэ үгэхээ болёод амаржа, миин тэжээлгэн дээрэ байха болодог.

Жэлэй туршада үндэгэ, шубуунай мяха абалга горитойгоор нэмэгдүүлхын тула бидэнэр тахяануудай тоо толгой олошоруулха баатай болообди. Мүн зорилготойгоор хэдэн тэжээл бүйлүүлдэг цехүүдые шэнэдхэн хубилгаабди. Тэрэнэй ашаар цех бүхэн урдынхиһаа 3 — мянган гаран дальбараануудые нэмэжэ тэжээхэ аргатай болоо. Мүн Бэрээнэй-Адагтахи отделендэ 85 метр утатай, 14 метр үргэнтэй байра гурбан һарын туршада барижа, 20 мянган дальбараа нэмэжэ дэгжээхэ болообди. 2 миллионһоо дээшэ үндэгэ абаабди.

Дальбараануудые богони болзорто томо болгохо, гүрэндэ тушааха гэһэн һаа, хүнгэн хэрэг бэшэ юм. Тэдэнэй зүб рацион табижа, тэжээлынь тааруулан хэёожо хангаха хэрэгтэй. Иланхаяа һайн, шанга нойтогүй байрада байлгаха. Тэрэшээдэ зунай сагта хэдэн лагерь, эрэ тахяа нуудые өмөрлүүлэн дэгжээхэ хэрэгтэй.

Үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, продукциин шанар һайжаруулхын тулада эрдэм ухаанай түйлалта, түрүү дүй дуршэл, шэнэ техникэ, технологи нэбтэрүүлгэ тон ехэ удха шанартай. Энэ талаар манай фабрикада нилээд юумэн хэгдэнэ. Нэн түрүүн тахяануудые клеткэнүүд соо байлгажа тэнжээхэ технологи нэбтэрүүлэгдээ. Энээнэй ашаар фабрикын байра бүхэндэ олон тахяа барижа, тэндэһээ 2—3 дахин ехэ продукци абаха арга олгогдоо. Тиихэдэ тахяа, дальбараануудые хооллуулха, уһалха, шэбхыень сэбэрлэхэ хүдэлмэри гүйсэд ооньһожоруулагдаа гэхэдэ, алдуу болохогүй.

Адууһа малай ба шубуунай тоо толгой олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхын тула, тэдэниие элбэг дэлбэг, һайн шанартай тэжээлээр хангаха гээшэ тон шухала. Тиимэһээ энэ талаар манай фабрикада бага бэшэ хүдэлмэри хэгдээ. Сабшалан, таряалангаймнай газарай тиимэ ехэ бэшэшье һаань, тэрээн дээрээ горитой хүдэлмэри хэжэ, нилээд ехэ тэжээл бэлэдхэжэ абаа һэмди. Нёдондо жэлдэ уһа сасадаг хоёр түхеэрэлгэ, бүлүүр хоёр станци, хэдэн километр соргонуудые худалдан абаад, сабшалан, таряалангаа хэдэ дахин уһалһан байнабди.

Үнгэрөөшэ хабар, зунай үедэ манай фабрикын харьяата газар дээрэ хура бороо нэгэшье ороогүй. Гансал уһалууриин ашаар ногоон бараг гараа, ургаса саг болзортоо хуряагдажа абтагдаа. Тэжээл бэлэдхэлгын үедэ АВМ-эй хоёр агрегат хүдэлөө, богони болзорто ногооной 205 тонно һайн шанартай гурил бэлэдхэгдэнэ. Мүн фабрикын бүхы мэргэжэлтэд, хэдэн воскресниигүүдые үнгэргэһэнэй ашаар 500 центнер үбһэн һурил бэлдээ. Тэрэнһээ гадна бидэнэр тахяануудайнгаа аргалиин хоолиоор, бүйлүүлэгдэһэн 2100 тонно тэжээл бэлэдхээд, Улаан-Үдын болон бусадшье районуудай ажахынуудта худалдаабди.

Нэмэлтэ хэмжээ ябуулгануудай урагшатайгаар бэелүүлэгдэхэдэнь, предприяти соохи арга боломжонуудые зүбөөр хэрэглэһэнэй, шубуушадай, слесарьнуудай, мэргэжэлтэдэй оролдосотой һайнаар хүдэлһэнэй ашаар манай коллектив үнгэрөөшэ 1980 ондо ажал хэрэгтэ нилээд ехэ амжалтануудые түйлаһан байна. Жэлэй туршада хараалагдаһан түсэб, уялганууд бүхы талаараа болзорһоо урид дүүргэгдэбэ.

Фабрикымнай коллектив 1980 оной түсэб декабриин 25-да, абаһан социалис уялгаяа—декабриин 29-дэ дүүргэһэн. Жэлэй туршада 57 миллион 900 мянганһаа дээшэ үндэгэн, 6 мянган центнер шубуунай мяхан абтаа, 55 миллионһоо үлүү үндэгэн, 5900 центнер мяхан гүрэндэ худалдагдаа. Арбадахи табан жэлэй түсэб СССР-эй Конституциин һайндэртэ дүүргэгдэһэн. Эдэ жэлнүүдтэ 248 миллион үндэгэн абтаа, тэрээн сооһоо 237 миллиониинь гүрэндэ худалдагдаа. Үнгэрөөшэ жэлдэ фабрикымнай коллектив 7 миллион 177 мянган түхэригэй продукци үйлэдбэрилөө, 2 миллион 150 мянган түхэригэй олзо, тэрэ тоодо миллион гаран түхэригэй сэбэр олзо оруулаа.

Шубуушадай, слесарьнуудай, бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй дунда социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ, ниитэ-политическэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулха талаар фабрикымнай партийна, профсоюзай болон комсомолой организацинууд нилээд хүдэлмэри ябуулаа. Түсэбэй ёһоор, хүдэлмэришэдэй дунда лекци, элидхэл, хөөрэлдөөн, үйлэдбэриин зүблөөнүүд үнгэргэгдэнэ, социалис мүрысөөнэй дүнгүүд саг болзортоо гаргагдана, ханын газетэдэ бэшэгдэнэ. Даалгагдаһан хэрэгтээ харюусалгатайгаар хандан, ажал хэрэгтээ амжалтануудые түйлажа байһан түрүүшүүл али болохоор урмашуулагдажа байдаг.

Эрхим һайнаар хүдэлдэг, бүгэдэндэ үльгэр жэшээ харуулжа ябадаг хүнүүд манай коллективтэ яһала олон. Социалис мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ Бэрээнэй-Адагай отделениинхид ябана. Үнгэрөөшэ табан жэлэй туршада тэдэнэр 40 шахуу миллион үндэгэ абаа, тэдэнэй хахадынь дальбараанууд болгогдоо. Тэндэхи түрүү шубуушад Т. В. Пивоварова, Н. Н. Протасова, Г. Г. Пушкарева болон бусад жэл бүри тахяа бүриһөө 240—245 үндэгэ абана.

Табан жэлэй, мүн үнгэрөөшэ жэлэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэлгэдэ республикымнай габьяата зоотехник О. Н. Павловагай хүтэлбэрилдэг промышленна 1-дэхи бүлэгэй бригадын коллектив хубитаяа ехээр оруулаа. Табан жэлэй туршада тус бригаднихид 111,1 миллион үндэгэ абаа, энэнь фабрикын үйлэдбэрилһэн бүхы үндэгэнэй 44,6 процент болоно.

Табан жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид, үнгэрөөшэ жэлэй декабриин 1-дэ Т. М. Орбодоевагай хүтэлбэрилдэг бригада дүүргэһэн юм. Тус бригадын гэшүүд дальбараануудай гарзада оруулангүй, богони болзорто томо болгоод, гүрэндэ тушаана. Табан жэлэй туршада тэдэнэр 15,5 мянган центнер һайн шанартай шубуунай мяха гүрэндэ тушаагаа.

Коллективымнай бүхы гэшүүдэй эсэтэ ажабайдалынь улам һайжаруулха, гэр байраар хангаха асуудалда фабрикын дирекци, партийна болон профсоюзай организацинууд анхарал ехээр хандуулна. Үнгэрөөшэ жэл хүдэлмэришэдэй шэнэ столово баригдаа, тэрэниие таһалгаряагүйгөөр мяхаар хангахын тула хамһабариин ажахы байгуулагдаа. Энэ жэлдэ туғаллаха хорин үнеэн абтажа, столово, хүүгэдэй сад-ясли болон шубуушадые һүөөр хангаха. Хэрбээ 1979 ондо фабрикада 748 мянган түхэригэй барилгын хүдэлмэриин хэгдээ һаа, үнгэрөөшэ жэлдэ 1 миллион 152 мянган түхэригэй хүдэлмэри хэгдэһэн байна.

Арбадахи табан жэлдэ бага бэшэ амжалтанууд түйлагдабашье, саашанхи зорилгонууднай, хэхэ ажалнай бүришье ехэ. Байгша ондо бидэнэр 59 миллион үндэгэ, 6,5 мянган центнер шубуунай мяха абаха, 56 миллион үндэгэ, 6 мянган центнер мяха гүрэндэ худалдаха зорилготойбди.

«Хүнүүдэй ажал ябуулгын шухалын шухала һалбарида—ажалда гүн гүнзэгы хубилалтануудые бэелүүлхэ, тэрэнэй эрхэ байдалыень һайжаруулха, хүнгэдхэхэ, үндэр бүтээсэтэйгээр, зохёохы ёһоор хүдэлмэрилхын тулада үргэн ехэ арга боломжо хангаха, ухаан бодолой ба бар хүсэнэй ажалай хоорондохи горитой илгаануудые усадхаха, аграрна ажалые индустриальна ажалай нэгэ янзань болгохо замаар урагшаа нилээд дабшаха» гэжэ КПСС-эй ЦК-гай проект соо хэлэгдэнэ.

Энэ талаар манай коллективтэ бодото хэмжээнүүд абтажа байна. Энэ жэл цехүүдые шэнэдхэн хубилгаха, шэнэ техникэ, технологи, түхеэрэлгэ болон түрүү дүй дуршэл, эрдэм ухаанай түйлалтануудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ анхарал ехээр табигдаха. Нёдондо жэлдэ Бэрээнэй-Адагта бариһан байра шэнгеэр 20 мянган дальбараа дэгжээхэ шэнэ байра фабрикынгаа харша соо барижа, үнгэрһэн декабрь һарада ашаглалгада үгөөбди. Мүнөө 96 метр утатай, 20 метр үргэнтэй эмэ тахяануудай байха шэнэ байра Бэрээнэй-Адагта барижа эхилэнхэйбди. Энээниие байгша оной июнь һарада ашаглалгада үгэхэбди.

Ажахынгаа үйлэдбэридэ бии байһан арга боломжонуудые зүбөөр хэрэглэн, КПСС-эй ЦК-гай проектээр шубуушадай урда табигдаһан тон ехэ зорилгонуудые хэрэг дээрэнь бэелүүлхын, партиингаа XXVI съездые ажалай амжалтануудаар угтахын тула манай фабрикын коллектив бүхы хүсэ шадалаа элсүүлжэ байна.

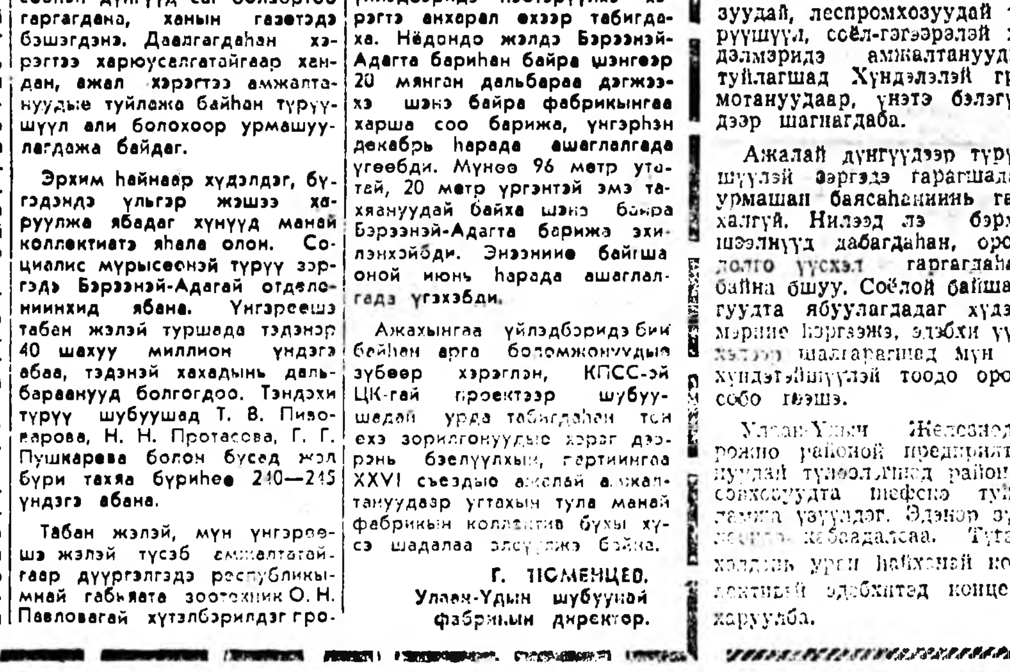
Г. ТЮМЕНЦЕВ,
Улаан-Үдын шубуунай фабрикын директор.

МОСКВА. С. Я. Жугай нэрэмжэтэ «Гидропроект» гэжэ Бүхэсоюзна проектно-бэдэрэлгын болон эрдэм-шэнжэлэлгын институт — гидроэнергетическэ болон гидротехническэ барилгануудай оронойнгоо түрүү эмхинүүдэй нэгэн. Институдай 50 жэлэй ой һаяхан гүйсэбэ. Энэ сагай туршада энэ институдай зохёоһон проектээр 50 миллион киловатт-час хамтын хүсэтэй, жэлэй туршада 200 миллиард киловатт-час электрын элшэ хүсэтэй 200 гаран электростанци бодхоогдоһон байна. В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Волжско, Нурегэй, Усть-Илимэй, Агууехэ Октябриин 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ Братска ГЭС, Совет засагай тогтоогдоһоор 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ Красноярска ГЭС тэдэнэй тоодо ороно.

Арбадахи түсэбтэ табан жэлэй туршада институдай проектээр бодхоогдоһон гидравлическа болон атомна электростанцинуудта 15,7 миллион киловатт хүсэтэй шэнэ хүсэнүүд ашаглалгада оруулагдаһан байна. Техническэ түрүү шиидхэбэринүүдые проектдээ хэрэглэһэнэй ашаар арбадахи табан жэлэй барилгануудай үнэ сэн 280 миллион түхэригөөр хямдарһан байна.

Институдай коллектив КПСС-эй ЦК-гай партиин XXVI съездэ бэлдэһэн проектые эхэтэ һайшаан угтаа. Мүнөө «Гидропроектын» мэргэжэлтэд 10—12 жэлэй туршада баригдаха барилгануудай проектнүүдые зохёохоор хараална.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Гидропроект» институдай бүлэг мэргэжэлтэд.

ТАСС-ай фотохроника.

КОММУНИСТ *тухай хөөрөөн*

ЖОЛООШОНОЙ ЖАРГАЛ

Газаа нилээд хүйтэн. Зүүн хойноһоо хорон шангаар жабарлана. Һалхитай хүйтэншье һаань, «Нижнеангарск-1» станци тээшэ хүнүүд олоор һубарина. Үглөөнэй 8 часта БАМ-ай барилгашадай түлөөлэгшэд поезддо һуухаяа яаранад.

—Ленинградайхид хаана бэ?

—607-дохи поездын түлөөлэгшэд хоёрдохи вагондо һуугты, —гэһэн абяан Байгалай эрьедэхи сэлгеэн агаарта холуур суурятан дуулдана. Хүдэлмэришэд бүлэг бүлэгөөрөө ерэжэ вагонуудта һуубад.

—Хүндэтэ барилгашад! Манай поезд Кичерэ станци зорижо гараба. Үдэрэй 2 часта шэнэ станцида хүрөөд байхабди. Ажалайтнай шэнэ илалтаар амаршалнабди, —гээд радиогоор соносхоходонь барилгашад хүхюун баяртайгаар альга ташажа байгаа бэлэй.

Уданшьегүй тепловоз хонгёо шангаар хуугайлжа, аян замда мордоһон тухайгаа дохёо үгэбэ. Тиихэдэнь сугларагшад гэнтэ абяа шэмээгүй болоно, бодолгодо эзэлэгдэнхэйнүүд, дуугай һуунад. Ленинградай барилгашадай бодхооһон «Нижнеангарск-1» станциин табан дабхар, үндэр сагаан гэрнүүд болон бусад барилганууд һубарилдан үлэбэ.

Буурал сагаан толгойтой, табяад гара наһанай хүн вагоной сонходо дуугайхан һууна. Тэрэ юун тухай бодомжолно хаб? Дүтэлбэбди. Обёорон харан гэһээмнай манай үнинэй танил, «ЛенинградБАМстрой» нүүдэл колоннын автобазын жолоошон Юрий Николаевич Суслов һууба. Үнинэй, дуршэл шадабаритай жолоошоной бодомжолхо, һанаха, дурдаха юумэн олон байгаа ааб даа.

—Мүнөө ехэл дулаан унжагай үбэл болоно байна. Шэнэ жэлэй хүрэжэ ерээд байхада Байгал үшөөл мүлһөөр хушагдаагүй. Гайхалтай. Манай Ленинградай барилгашадай 1975 ондо Курлы хушуунда бууһан жэл ехэл хүйтэн байгаа бэлэй. Бидэ брезент майхан соо үбэлжөө һэмди. Тиибэ яабашье Ленинградай барилгашад урдаа табиһан зорилгоёо бэелүүлжэ шадаа,—гэжэ үнинэй коммунист омогорхоно.

Энээниешье ойлгохоор һэн. Ленинград хотын ажалшадай түлөөлэгшэдэй Хойто-Байгал ерэжэ, БАМ-ай барилгада хабаадалсажа эхилһээр табан жэл үнгэрбэ. Энэ хугасаада тэдэнэр бага бэшэ ажал хээ. Хүдэлмэришэдэйнгөө һууха байрын гэрнүүдые, сад-ясли, барилгын бааза бодхоогоо. Байгал далайн хойто эрьедэ, хэзээдэшье гэлэдэггүй газар дээрэ табан дабхар гэрнүүдые бодхооха гээшэ хүнгэн хэрэг бэшэ. Эндэ нүхэр Сусловай оруулһан хубита ехэ.

...Юрий Николаевич мүнөө алас холуур шэртэн, дуугай һуухадаа үнгэрһэн жэлнүүд тухайгаа бодомжолно ёһотой. Энэ наһандань баясахашье, уйдахашье ушар али олон дайралдаа юм. Һаял арба наһа гүйсөөд ябахадань немец фашистнар Эхэ оронгдомнай добтолон орожо, дайн эхилһэн байгаа. Тиимэһээ Юрий хүбүүн бага балшар наһанһаа ажал хэжэ хүдэржөө. Паровоздо кочегараар, машинистын туһалагшаар ажаллаа. Дайнай һүүлээр жолоошоной мэргэжэл шудалжа, гуша гаран жэлэй туршада автомашина жолоодоно.

—Энэ үедэ олон түхэлэй машинада һуугааб. Олон мянган километр зай гаталагдаа, арадай ажахыда хэрэгтэй ашаан нилээд зөөгдөө гээшэ. Гэбэшье саашадаа үшөөл ехэ ажал хэгдэхэ байна даа,—гээд Юрий Николаевич бодолгото болоно.

Зүб даа. Коммунист Юрий Николаевич Суслов үшөөл ехэ ажал хэхэ. Энээндэ этигэхээр. БАМ-ай барилгада тон эдэбхитэйгээр хабаадажа, нилээд ехэ хубитаяа оруулаа. Байгал-Амарай түмэр зам барилсаһанай түлөө медаляар шагнагдаа. Тэрэнэй эдэбхитэй хабаадалгатайгаар «ЛенинградБАМстрой» колоннын автопредприятиин коллектив байгуулагдаһан юм. Табан жэлэй туршада партийна эхин организациин секретаряар таһалгаряагүй һунгагдаа. Жолоошодой дунда социалис мүрысөө дэлгэрүүлжэ, ажалаа зүбөөр, аша үрэтэйгөөр эмхидхэхэ асуудалнуудта тон ехэ анхарал хандуулжа байдаг. Мүн ажалшадайнгаа байдал һуудал һайжаруулха талаар ехэ юумэ хээ.

Ленинградай 19-дэхи автопредприятиин жолоошод барилгада хэрэгтэй ашаа саг болзор соонь зөөжэ даабаряа хододоо үлүүлдэг заншалтай. Мүнөө эдэнэр Северобайкальск городой түрүүшын ээлжээниие болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн хараа зорилготойгоор ажаллана. Һаяшаг 127 байратай дүрбэдэхи гэр ашаглалгада тушаагдаба. КПСС-эй XXVI съездын нээгдэхэ үдэр үшөө нэгэ байрын гэр ашаглалгада тушааха гэһэн дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абанхай.

Байрын гэрнүүдые түргэөр, эрхим шанартайгаар барижа, хараалагдаһан болзортонь ашаглалгада ту[illegible]хын тула тон ехэ матер[illegible] хэрэгтэй болодог. Тии[illegible] манай хүдэлмэри жолоо[illegible]һоо ехэ дулдыдана. Х[illegible] хэрэгтэй зүйлнүүдые саг [illegible] зортонь асаржа, бидэ[illegible] һаатуулнагүй,—гээд бр[illegible] гашадай бригадир Л. И. [illegible]сов мэдүүлээ һэн.

Партийна эхин орган[illegible]циин секретарь байһан[illegible]ла Ю. Н. Суслов жоло[illegible]дой, илангаяа, коммун[illegible]нуудай харюусалга дээшэ[illegible]хэ талаар ехэ хүдал[illegible] ябуулдаг. Залуушуулые [illegible] мүүжүүлхэ асуудал пар[illegible]на эхин организациин [illegible] шухала асуудалнуудай [illegible]ниинь болонхой. Юрий [illegible]колаевич залуушуулда [illegible] үшөөл заабари үгэжэ, м[illegible]нануудые ямар аргаар б[illegible]сэ эхэтэйгээр ашаглахы[illegible] һургадаг, дүй дуршэлөө [illegible] жуулдаг.

Өөрөө «ЗИЛ-130» ту[illegible] машинаар Северобайка[illegible] городой ажалшадта уһа [illegible]дэг юм. Эсэхэ сусаха гэ[illegible] одоол мэдэдэггүй.

—1976 ондо энэ ма[illegible] абаа һэм. БАМ-ай бари[illegible] дүүрэтэр тэрэнээ ашаг[illegible] һанаатайб,—гэжэ Юрий [illegible]колаевич мэдүүлнэ. Энэ [illegible]шинаяа капитальна за[illegible]рида оруулангүйгөөр [illegible] мянган километртэ ябуу[illegible] байнхай.

—Үшөөл эды зэргэ[illegible] гаталхаб,—гээд дурш[illegible] жолоошон хэлэжэ һууга[illegible] Ажал хэрэгтээ дуратай, [illegible]сэхэ, дуршэл шадабари[illegible] хүнүүд хододоо амжалта[illegible]лажа, олоной һайшаал [illegible] таалда хүртэдэг бшуу. КП[illegible]эй Хойто-Байгалай р[illegible]мой бюрогой гэшүүн, жо[illegible]шон Юрий Николаевич [illegible]лев иимэл хүнүүдэй [illegible] юм.

К. ЖАМЬЯНО[illegible]

ТҮРҮҮШҮҮЛЭЙ СЛЁТ

Ажахын түрүүшүүлэй ба соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй районно слёт боложо үнгэрбэ. Тус слёт дээрэ үнгэрһэн жэлэй дүнгүүд сogсологдожо, шэнэ арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй социалис уялганууд абтаа. Мүрысэдэг Хэжэнгын районтой социалис мүрысөөнэй хэлсээн баталагдаа. Совхозуудай, леспромхозуудай түрүүшүүл, соёл-гэгээрэлэй хүдэлмэридэ амжалтануудые түйлагшад Хүндэлэлэй грамотануудаар, үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаба.

Ажалай дүнгүүдээр түрүүшүүлэй зэргэдэ гарагшадай урмашан баясаһаниинь гайхалгүй. Нилээд лэ бэрхэшээлнүүд дабагдаһан, оролдолго үүсхэл гаргагдаһан байна бшуу. Соёлой байшангуудта ябуулагдадаг хүдэлмэриие һэргээжэ, эдэбхи үүсхэлөөр шалгарагшад мүн лэ хүндэтэйһүүлэй тоодо оролсобо гээшэ.

Улаан-Үдын Железнодорожно районой предприятинуудай түлөөлэгшэд районой совхозуудта шефскэ туһаламжа үзүүлдэг. Эдэнэр зүбшөөнэ хабаадалсаа. Түгэсхэлдэнь урги һайхэнай коллективэй эдэбхитэд концерт харуулба.

СОЮЗНА *республиканuудта*

РСФСР:

ҮРГЭЛЖЭЛЭЛЫНЬ ХОЖОМ ГАРАХА...

Ленинградай хэблэлэй барлан гаргаһан «Ленинградайхидай Х табан жэл» гэһэн ном Ленинэй хотын ажалшадай партиин XXVI съездэ зорюулһан элидхэл болобо.

— Эдэ бүгэдэ дабажа гаргадаа, зүрхэ сэдьхэлдэ хододоо үлөө даа, — гэжэ Ленинградай үнинэй коммунист, Социалис Ажалай Герой Василий Петрович Виноградов номой хуудаһануудые ираха зуураа хөөрэнэ. Тэрэ түрүүшын табан жэлэй түсэбэй директивэнүүдые баталһан ВКП(б)-гэй XV съездын делегат байһан золтой хүн юм.

— Совет гидроэнергетикын эхилһэн манай «мөөрхэнүүд» эдэл даа, арбан, хоёрии мянган киловатт... Харин энэ манай һүүлшын — 1 миллион хоёр зуун киловатт хүсэтэй турбина байна, — гэжэ металлическа заводой урдын директор «Электрижүүлгые нэмэхэдэ» гэһэн очеркын мүрнүүдые уншахадаа, сэдьхэлээ хүдэлгэн хөөрэнэ.

Волховско ГЭС-ые бариһанай һүүлээр Ленинград шадар Свирскэ гидростанциин барилга эхилһэн байгаа. Виноградов энэ барилгада хабаадаһан, эндэ С. М. Кировтэй, М. И. Калининтай уулзаһан юм.

Номой хуудаһанууд ветеранай дурсалгануудые һэргээн нэмээнэ. Һайндэрэй Дворцово талмай дээгүүр түрүүшын «Фордзон-путиловец» тракторнууд үнгэрэн гарана. Эдэ бишыхан машинанууд совет трактор бүтээлгын эхи табиһан байгаа. Тэрээнтэй зэргэлээд, гурбан зуун моринной хүсэтэй «кировецүүд»—манай үеын талын баатарнууд харагдана.

Түрүүшын совет прокатна стан, түрүүшын синтетическэ каучук, модо зөөдэг түрүүшын машинанууд, түрүүшын атомна ледоколнууд... Эдэ бүгэдэ Ленинградай заводуудта бүтээгдэһэн байгаа. Октябриин хото олон гайхамшагта хэрэгүүдые эхилһэн юм. «Красный треугольник» заводто ба «Равенство» гэжэ фабрикада габшагай ажалай түрүүшын тугууд үргэгдөө һэн. Нева мүрэнэй эрье дээрэ «Угтамжын дуун» мүндэлжэ, тэрэниие бүхы оромнай дэмжээ бэлэй. Угтамжын түсэбүүд хадаа мүнөөдэрэй хэрэгүүд мүн болоно.

— Бидэ, XV партийна съездын делегадууд, түрүүшын совет табан жэлэй түлөө ямар ехэ зоригжолтойгоор дуугаа үгэһэнөө һананабди,—гэжэ Василий Петрович хөөрэнэ. — Манай мүнөөдэрэй асари ехэ амжалтануудтай сасуулхада, тэрэ үеын түсэбүүдэй хэмжээн һурагүй бага байха һэн ааб даа. Гэбэшье тэдэ эхи табиһан байгаа бшуу. Ажалша Ленинград арбан нэгэдэхи табан жэлэй түүхэ-бэшэгтэ түрүүшын мүрнүүдые бэшэжэ эхилээ. Тиимэһээ номой һүүлшын хуудаһан дээрэ «Үргэлжэлэлынь хожом гараха...» гээд би бэшэхэ һэм.

БЕЛОРУССИ:

ФЕРМЭДЭ ХЭШЭЭЛНҮҮДЫЕ ҮНГЭРГЭНЭ

Нүүдэл бишыхан вагонууд соо эмхидхэгдэһэн һуралсалай классууд Минскэ районой колхоз, совхозуудай мал ажалай фермэнүүдэй хоорондо ябажа, һаалишад ажалһаа һамшангүй, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлхэ аргатай болоо.

Госкомсельхозтехникын Вилейскэ заһабарилгын заводой нүүдэл вагонуудые бүтээжэ, районой ажахынуудта бии байһан үнеэдые һааха бүхы түхэлэй түхеэрэлгэнүүдые тэдээн соонь тодхоһон байна. Оньһон аргаар үнеэ һаалгаар эрхим шадабаритадай дүй дуршэл тухай, малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ ба һүнэй шанар һайжаруулха арга замууд тухай хөөрэһэн һуралсалай кинофильмнүүд тэндэ харуулагдадаг. Түгэс мэргэжэлтэй шадабаритад хэшээлнүүдые үнгэргэдэг.

Һуралсалай нүүдэл классуудта олохон һаалишад һуража, шадабаряа дээшэлүүлнэ. Иимэ һуралсал ажахынуудташье ашатай туһатай, һаалишадай орондо хүниие бэдэрһэнэй хэрэггүй болоо бшуу.

ГРУЗИ:

ХҮДЭЛМЭРИШЭД ДУРАДХАА ЮМ

Руставска металлургическа заводто овощой «комбинатор» ашаглалгада оруулагдаба. Саг үргэлжэ хүдэлдэг [illegible]лэдбэриин зүблөөнэй [illegible]радхалаар баригдаһан [illegible] томо теплицэ предприя[illegible] столовонуудые помидор[illegible] үгэрсөөр, бусад овощоор [illegible]гадаг байха юм.

Заводой «агроцех» 30 [illegible]тар газартай. Мал аж[illegible] комплекс, үшөө нэгэ те[illegible]цэ эндэ баригдажа бай[illegible].

Предприятинуудай ха[illegible]бариин ажахынуудта ш[illegible]ла анхарал хандуулагд[illegible] Республика дотор иимэ [illegible]хынуудай «тоо» саг үр[illegible] ургана. Профсоюзай [illegible]тедүүдэй үүсхэлээр х[illegible]бариин ажахынуудые [illegible]гуулха табан жэлэй прог[illegible]ма зохёогдонхой. Колле[illegible]вүүдэй социально-эконом[illegible]ска хүгжэлтын түсэбү[illegible] тэдэниие оруулнахай.

МОЛДАВИ:

ҮДЭРТЭ—ГУРБАН НО[illegible]

Үбэлэй эдэ үдэрнү[illegible] республикын мелиоратор[illegible] баригдажа байгаа Тара[illegible]ска уһалууриин түхеэрэ[illegible]эгээн гол ханаабые ба[illegible] байна. «Югводстрой» нэ[illegible]лэй юһэдэхи ПМК-гай Г.[illegible]рапириин даадаг түрүү [illegible]но экскаваторнуудые [illegible]реэн сүүдхэ соо хүдэл[illegible] гурбан нормо дүүргэн[illegible].

Нёдондо жэл колле[illegible] хоёр хахад жэлэй түсэб [illegible]гэһэн, һара соо хүрэхэ [illegible]шэ, запас частьнуудые [illegible]һан байгаа. Түрүү ме[illegible]заторнууд КПСС-эй Х[illegible] съездын нээгдэтэр үшө[illegible]гэ кварталай түсэб дүү[illegible] уялга абанхай.

ЛИТВА:

ЖОЛООШОДОЙ ДҮЙ ДУРШЭЛЫЕ ХАЛАН АБАНА

Вильнюсэй автобусой [illegible]кын жолоошон бүхэн [illegible] километртэ ябаха бүрез[illegible] һээ бага бэшэ түлишэ [illegible]даг болонхой. Республ[illegible] Автомобильна транспорт[illegible] шоссейнэ харгынуудай [illegible]нистерствын электронно[illegible]лон тодорхойлолгын [illegible] зохёоһон замай картану[illegible] хэрэглэһэнэй ашаар иимэ[illegible] дүн түйлана бшуу.

Иимэ карта табихада[illegible] тобусой түхэл маяг, га[illegible] хэлбэри, харгын үргэн, [illegible]ниинь, хушалтань, ма[illegible]нуудай хэр олооро [illegible] байлга хараада абтадаг. [illegible]гын энэ тэрэ участогта [illegible]гателиие хүдэлгэхэ эгээл [illegible]руу зохид гуримые ЭВМ [illegible]лэдэг юм.

(ТАСС[illegible])

КПСС-эй XXVI СЪЕЗДЫЕ УГТУУЛАН

МАНАЙ ДАЙШАЛХЫ МАНЛАЙ

КПСС-эй XXVI съездэ бэлэдхэл орон доторнай үнэн бодото, оролдосото һайхан ажал хэрэгүүдэй оршон байдалда үнгэржэ байна. Совет хүнүүд өөһэдынгөө үглөөдэрэй, өөһэдынгөө ерээдүйн тухай [illegible] һанана. Иимэ найдабари газар дэлхэй дээрэ түрүүшын коммунис общество байгуулха замдаа манай хэһэн, бүтээһэн бүхы юумэнэй эшэ үндэһэтэй. [illegible] Ленинскэ партидаа арад зоной хязгааргүйгөөр этигэдэг байһанаа эшэ үндэһэтэй. Ленинскэ парти совет хүдэлмэришэн ангиин, бүхы ажалшадай амин шухала ашаа туһые, дура хүсэлые болон хүсэл эрмэлзэлые нэрэгэй хүндэтэйгөөр, шууд сэхээр элирхэйлэн харуулагша байгаа, мүнөөшье байһаар.

I.

Партиин хүтэлбэри доро совет арадай бэелүүлһэн социально-экономическа гүн ехэ шэнэдхэн хубилалтануудай гол үрэ дүнгынь, марксизм-ленинизмын ёһотой гайхамшагта илалтань СССР-тэ хүгжэнгы социалис общество байгуулагдаһан болоно. [illegible]

Хүсэжэн жагсаһан социализмын эрхэ байдалда манай арадай засаг түрые, социалис демократиие наринжуулан һайжаруулгада түрүүшын удха шанартай анхарал хандуулагдана. Оюун бодолой талаар шэнэ общес[illegible]

ти болбол общественные эрдэм наукые баримталан хүтэлбэрилдэг, бүхы ангинууд болон социальна бүлэгүүдэй, бүхы науканууд болон үндэһэ яһатанай, оронойнгоо бүхы үетэнэй аша туһа ба эрилтэнүүдые хэлбэришэгүйгөөр хараадаа абадаг, [illegible]

үүргые засагай хүсөөр бэшэ, захиран зонхилолгын аргаар бэшэ, харин өөрынгөө тон ехэ политическэ нэрэ хүндын, үзэл суртаалай талаар үзүүлдэг үүргэ нүлөөнэй ашаар, олониитые идхан этигүүлгын ба эмхидхэлгын аргаар бэелүүлдэг гээшэ. [illegible]

най ёһоор, имагтал хүдэлмэришэн анги «ажалша олониитэдэ нэгэдэхэдэнь, нягтаар жагсахадань ба коммунис общество эсэслэн аршалан хамгаалхадань, эсэслэн батадхахадань, тэрэниие эсэслэн байгуулхадань туһалжа шадаха» (Зохёолнууд, [illegible] боти, 310-дахи хуудаһан).

[illegible]

ехэ болоо, батажаа, тад ондоо шэнэ хэмжээндэ гараа бшуу. Мүнөө бодото дээрээ бүхы арад зон хүдэлмэришэн ангиин үзэл суртаалай-политическэ хараа бодол баримталдаг болонхой. Тэрэнэй баримталдаг үзэл ба уг зорилгонууд [illegible]

юумэ хэхэ ябадалда партиин ажал ябуулгын тэрэнэй хүсэл эрмэлзэлэй [illegible] бүхы [illegible] харана, — гэжэ КПСС-эй XXV съезд дээрэ Л. И. Брежнев тэмдэглэһэн. — Имагтал партиин [illegible]

ТҮГЭС ХҮГЖЭЛТЫН ГОЛ ШЭГЛЭЛНҮҮД

ПУБЛИЦИСТИКЭ

«Манай парти болон оронойхи урда съезд бүхэн хүгжэлтын шэн аласуудые нээдэг. Коммунис байгуулалтын эрхэтэ байгаа шатын тэмсэлэй стратеги болон тактикые тодорхойлхо зорилготойгоор зарлагдахаяа байһан съезд баһал иимэ байха гэжэ батаар этигэнэб...» КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Леонид Ильич Брежневэй КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1980 он) Пленум дээрэ хэлэһэн эдэ үгэнүүд партиин XXVI съездын гол удха шанарые богонихоноор вад, тон мэргэнээр тодорхойлно.

Зүб даа! Оронойманай тон түрүү, эрхим хүнүүдэй — коммунистнуудай түлөөлэгшэд суглархадаа, урда съездһээ хойшо үнгэрһэн хугасаа соо Совет ороной ажалшадай туйлаһан амжалтануудые сэгнэжэ, шэнжэлжэ, саашанхи зорилгонуудаа тодорхойлхон ха юм. Мүнөөшье баһал «1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи хугасаа соо СССР-эй экономическа болон социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд» гэгдэ арадай зүбшөөн хэлсэлгэдэ табигдаад, ашалта ёһоор, ажалша коллектив, хүн бүхэн шухала тус документые нарин шудална, һанамжа урмадхалнуудаа оруулна. Бодолые «Гол шэглэлнүүд...» өөр соогоо шэнгээжэ абахада, гүрэн түрымнай саашанхи хүгжэлтын замууд улам тодо, улам удха түгэлдэр, бүри бата болоно гэшэ.

Олоной анхаралда табигдаад байһан энэ документ соо асари ехэ зорилгонууд табигдана. Зүгөөр зүбшэн хэлсэлгын түрүүшын дүнгүүдые шэнжэлэн харахада, шэнэ, үндэр, ехэ дабаанууд манай арадта үшөө шэнэ, бүри зоригтой амжалтануудые туйлаха эрмэлзэл түрүүлнэ гэжэ элирнэ.

Тиимэ байхал ёһотой. Юуб гэхэдэ, манай парти, правительствын энэ документ, урданьшье гаргагдаһан шиидхэбэринүүд баран арадай аша туһада, һуудал байдалыень саашадань һайжаруулха, дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангаха нангин хэрэгтэ зорюулагдаа. Эдэ зорилгонуудые бэелүүлхын тулада социалис Совет ороноо улам хүсэн түгэлдэр, нэрэ хүндыень бүри үндэр болгохо ёһотой байһанаа хүн бүхэн ойлгоно. Тиимэл хадаа «Гол шэглэлнүүдые...» халуунаар дэмжэнэ, энээн соо табигдаһан зорилгонуудые сүм бэелүүлхын тула хүсэ шадалаа гамнангүй ажаллаха байһан тухайгаа нэгэн дуугаар мэдүүлнэ.

Харин совет арадай урда табигдажа байгаа зорилгонууд нилээд горитой гэжэ үшөө дахин тэмдэглэе. Онсолходо, хэрэглэмжэдэ болон нөөсэлгэдэ зорюулагдаха национальна доход байгша табан жэлэй туршада 18—20 процентээр дээшэлхэ болоно.

Промышленностиин урда арадай ажахые үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдээр, зониие үргэн хэрэглэмжын эд товарнуудаар гүйсэд хангаха, продукциин шанар саашадань дээшэлүүлхэ, научно-техническэ дэбжэлтын туйлалтануудые үргэнөөр хэрэглэжэ, үйлэдбэриие улам хурданаар хүгжөөхэ гол зорилгонууд табигдана. Жэшээлхэдэ, промышленна продукци үйлэдбэрилгэ 26—28, тэрэ тоодо үргэн хэрэглэмжын эд товарнуудые гаргалга 27—29, ажалай бүтээсэ 23—25 процентээр дээшэлхэ. Ажалай бүтээсые дээшэлүүлһэнэй ашаар продукци гаргалгын ургалтын 90 процентнь туйлагдаха хараатай.

1985 ондо электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилгэ 1550—1600 миллиард киловатт-часта, нефть абалга 620—645 миллион, шулуун нүүрһэ малталга 770—800 миллион, хара металлнуудай бэлэн прокат гаргалга 117—120 миллион тоннодо хүргэгдэхэ, соёлой-ажаһуудалай ба ажахын хэрэглэмжын эд товарнуудые үйлэдбэрилгэ 1,4 дахинаар дээшэлүүлэгдэхэ юм.

Гадна промышленностиин бүридэл улам нарижуулха, продукциин өөрынь үнэ сэн хямдаруулха, ажалай эмхидхэл һайжаруулха, тэрэнэй мэргэжүүлгые дээшэлүүлхэ, хүдэлжэ байгаа предприятинуудые шэнэдхэн үргэдхэхэ, техническэ талаһаа хангалтые горитойгоор хубилгаха, үйлэдбэриин хүсэ шадалые болон гол фонднуудые хэрэглэлгые һайжаруулха асуудалнуудта баһал ехэ анхарал хандуулагдаха байна.

Агропромышленна комплексын хүгжэлтын замууд КПСС-эй ЦК-гай проект соо үргэнөөр харуулагданхай. Тиихэдэ арад зониие эдеэ хоолоор, Совет ороноо хүдөө ажахын түүхэй эд хэрэгсэлээр дүүрэнээр хангаха гол зорилготой гэжэ сахэ заагдана. Эдэ зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхын тулада хамтын түсэблэлгэ, комплексын һалбари бүхэнүүдэй адли тэгшэ хүгжэлтэ, материально-техническэ баазын бата бэхи байдал, һалбаринуудай хоорондын экономическа харилсаа холбоонуудайнь нарижуулгые нэн түрүүн хангаха шухала.

Тингэжэ хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгын жэлэй дунда зэргын хэмжээн табан жэл соо 12—14 процентээр ехэ болохо юм. Онсолон хэлэхэдэ, ороoho абалгын хэмжээ 238—243 миллион, хлопок — 9,2—9,3 миллион, саахарай свёкло — 100—103 миллион, мяха — 17—17,5 миллион, һү — 97—99 миллион тоннодо, нooho — 470—480 мянган тоннодо, үндэгэ —72 миллиард штүүгтэ хүргэхэ зорилго хүдөө ажахын урда тодорхойгоор табигдаа.

Гадна мелиораци саашадань хүгжөөхэ, хүдөө ажахын предприятинуудай техническэ зэбсэгжүүлгэ улам һайжаруулха асуудал шиидхэгдэхэ байна. Жэшээлхэдэ, оронойманай колхоз болон совхозууд арбан нэгэдэхи табан жэлэй турша соо 1870 мянган трактор, 1.450 мянган ашаанай автомобиль, 600 мянган ороohоной комбайн болон бусад янза түхэлэй техникэ, минеральна үтэгжүүлгэ, тэжээлдэ оруулагдаха химическэ нэмэлтэнүүдые, ургамал хамгаалалгада хэрэглэгдэхэ зүйлнүүдые абаха юм.

Байгша табан жэлэй турша соо транспорт, капитальна барилга болон арадай ажахын бусад һалбаринууд хурдан түргэнөөр хүгжэхэ. Энэ зорилгоор хэдэ хэдэн горитой хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэхээр хараалагдана.

Ээлжээтэ табан жэлэй үедэ арад зоной һуудал байдал һайжаруулха асуудал баһал сахэ шуудаар, партиин хараалһан программын ёһоор шиидхэгдэхэ байна. Онсолходо, хүн бүхэнэй бодото олзо 16—18 процентээр, хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай салин 13—16 процентээр дээшэлүүлэгдэжэ, 1985 ондо 190—195 түхэриг болохо юм. Харин колхознигуудай ниитын ажахыһаа ородог олзо 20—22 процентдэ хүргэгдэхэ юм. Гадна Алас-Дурна зүгэй ба Зүүн Сибириин урда районуудта ажаһуудаг хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай салинда ажалайнь таһалгаряагүй стажай түлөө нэмэри түлөөһэ үгэхөөр баһал хараалагдана. Тиихэдэ хэрэглэмжын ниитын фонднуудһаа түлэгдэдэг хүнгэлэлтэнүүдэй удха шанар ехэ болохо.

Эхэнэрнүүдэй ажалай болон ажаһуудалай эрхэ байдал саашадаа һайжаруулагдаха. 1981 онһоо эхилжэ, үхибүүнэйнгээ нэгэтэй болотор харууһалха зарим хүбидань түлэгдэдэг амаралта үгтэдэг болохонь. Бишыхан үхибүүтэй эхэнэрнүүд дүүрэн бэшэ ажалай үдэр, недели, мүн гэртээ ажаллаха эрхэдэ хүртэхэ байна.

Арад зониие гэр байраар хангалга баһал һайжарха юм. Табан жэл соо 530—540 миллион дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байра ашаглалгада тушаагдахаар хараалагдана. 1981 — 1985 онуудта гүрэнэй, кооперативна худалдаа наймаанай товарай эрьесэ 22—25 процентээр, арад зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын хэмжээн 1,4—1,5 дахинаар дээшэлүүлэгдэхэ зорилго мүн лэ табигдана.

Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ манай Буряад орондо баһал асари ехэ хубилалтанууд болохо байна. Буряадай АССР-эй Экономическа болон социальна хүгжэлтын 1981 оной түсэб энээниие бодотоор гэршэлнэ.

Онсолходо, 1981 оной хугасаа соо промышленна үйлэдбэриин хэмжээн 6,7, промышленностиин ажалай бүтээсэ 3,1 процентээр дээшэлүүлэгдэхэнь. Гадна арадай үргэн хэрэглэмжын эд товарнуудые гаргалга 6,7 процентээр дээшэлжэ, хэмжээниинь 50 миллион гаран түхэригтэ хүрэхэ байна.

Хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ 120 миллион түхэриг һомологдоходоо, 1980 онойхидо орходоо 15 процентээр ехэ байха болоно. Газар зүбөөр хэрэглэһэнэй ашаар ороoho абалгые 535, хартаабха — 112, овощ — 33 мянган тоннодо хүргэхөөр хараалагдана. Малай болон шубуунай мяха худалдан абалгын хэмжээе 1981 ондо 63, һү — 110, нooho—6,8 мянган тонно, үндэгэ — 135 миллион штүүгтэ хүргэхэ зорилго республикымнай хүдөө ажахын ажалшадай урда табигдаад байна гээшэ.

«Гол шэглэлнүүд» соо манай республикада хабаатай үгэнүүдые бидэнэр уншахадаа, һалашье баясаа ёһотойбди. Полиметаллическа руданууды шанаржуулгын Озёрнын комбинат барилгые эхилхэ, Байгал-Амарай түмэр зам таталгые үргэлжэлүүлхэ зорилго хүн бүхэниие омогорхуулаа, үндэр харюусалга даажа абаһан мэдэрэл түрүүлээ ёһотой гэжэ лаб хэлэхээр.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй эхиндэ КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй баталан абаһан «Буряадай АССР-эй үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые саашадань хэмжээнүүд тухай» тогтоол уншахадаа, республикадамнай болохо эрид хубилалтанууд, хүгжэлтыемнай түргэдхэхэ арга нүхэсэлнүүд тухай онобшолон бодомжолжо, парти правительстводаа үнэн зүрхэнэй баяр хүргэхэ мэдэрэл түрүүлнэ.

Һара тухай болоод, Кремлиин съезднүүдэй Ехэ ордон соо ээлжээтэ XXVI съезд нээгдэхэнь. Совет ороной бүхы коммунистнуудтай суг манайшье түлөөлэгшэд тэндэ байлсажа, СССР-эй саашанхи хүгжэлтын замуудые тодорхойлолсохо болоно. Тингээд лэ партиин табиһан зорилгонуудые бэелүүлхын түлөө тэмсэл бусалхань.

Тиимэһээ съездэ зорюулһан мүрысөөндэ ехэ амжалтануудай туйлагдаха байһандань багаханшье һэжэг байхагүй, тэдэнээ саашадань улам арьбадхан үргэлжэлүүлжэ, социалис мүрысөөнэй хүсые олиһотуулжа, арбан нэгэдэхи табан жэл соо бүри үндэр шатада хүрэхэ зорилготойбди.

Энэ тэмсэл бүгэдэ арадай хэрэг мүн. Харин манлайдань коммунистнууд, шэнэ юумэ үүсхэгшэд, ажалай түрүүшүүл, комсомолшууд жагсан дабшана.

Ц. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ,
журналист.

АЖАЛШАДАЙ бэшэгүүдһээ

ЗАЛУУ ЖОЛООШОНОЙ ЗАМ

Хурбын совхозой залуу жолоошон Дымчик Гомбоев энэ мэргэжэл һаяшаг шудалһаншье һаа, дүй дүршэлтэйшүүлэй тоодо оролсонхой. Юуб гэхэдэ, тэрэ даалгагдаһан ашаанайнгаа машинада эзэн ёһоор хандадаг, саг соонь заһабарилдаг, техническэ харууһа хэдэг юм. Тэрэнэй машина хэзээдэшье, хаанашье ошохоор бэлэн байдаг. Тиимэһээ Дымчигтэ тон харюусалгатай ажал даалгадаг. Ингэжэ ажаллахадаа, тэрэ ашаа шэрэхэ һарынгаа түсэб хододоо үлүүлэн дүүргэдэг. Мүнөө залуу жолоошон хамтынгаа адууһа малда үбһэ тэжээл зөөжэ, зогсоо сүлөөгүй ябана.

Ц. ГОМБОДОРЖИЕВА.

Хоринн район.

Хүндэтэй бригадир

Роза Михайловна Шевцова арба гаран жэлэй туршада ЛОС-ой Улаан-Үдын һуралсалай үйлэдбэриин предприятида хүдэлнэ. Түрүүшээр мебелиин хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргадаг бригадада хүдэлөө. Уриншаа һанаатай, оролдосоороо бэрхэ энэ эхэнэр 1975 ондо бригадираар томилогдоо һэн.

Тус бригадада 13 хүн хүдэлдэг. Аалин даруу абаритай Роза Михайловна хүдэлдэг нүхэдтэйгээ үгээ һайнаар ойлголсожо, богони болзорто тэдэнээ эбтэй зэтэй коллектив болгон бүридхэжэ шадаа юм. Бригадын бүхы гэшүүд хүтэлбэрилэгшынгөө ашаагаар эршэ түгэс хүдэлжэ, тэдэнэр арбадахи табан жэлэйнгээ түсэб үнгэрһэн 1980 оной июль һарада дүүргэһэн байна.

Р. М. Шевцова бригадынгаа гэшүүдэй һуралсал, хүмүүжүүлдэ анхаралаа хододоо табижа байдаг. Хэдэн жэлэй туршада ниитэ-гэгээрэлэй секторые хүтэлбэрилнэ. Тэрэнэй үүсхэл оролдолгоор 18 хүнэй хабаадалгатай уран һайханай бүлгэм байгуулагдаа. Роза Михайловна сүлөөтэй сагаа тусхай ном уншажа, радио, магнитофон шагнажа аша үрэтэйгөөр үнгэргэдэг юм.

Түрүү бригадир коллективсоогоо хүндэтэй. Тэрэнэй нэрэ предприятиин Хүндэлэлэй дэбтэртэ бэшэгдэнхэй юм.

А. ШУЛУНОВ.

ЗАХИЛ ОЛООР ХЭБЭ

Районой олонхи һууринай зонуудта ажаһуугшад шэнэ жэлдэ урданайхиһаа бүри олоор газетэ, журналнуудта захил хэһэн байна. Энэ хадаа «Союзпечатиин» районно отделениин хүдэлмэришэдэй ажалай дүн мүн.

Мүнөө тоолоод үзэхэдэ, урдань журналнуудые абадаггүй 1000 айл мүнөө жэл захил бэшүүлээ. Тиихэдэ 1000 айл бүхэндэ 1036 газетэ ба журнал абтадаг болобо.

В. БОРИСОВ.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

ГЕОЛОГУУДАЙ ХАМТЫН ХЭШЭЭЛ ОРОЛДОЛГООР

ВЬЕНТЬЯН. Барилгын материалнуудые үйлэдбэрилэһэ гаргадаг промышленностиин үндэһэ һуури Лаосто байгуулагдажа эхилэнхэй. ЛНДР-эй социальна ба экономическа хүгжэлтын түрүүшын табан жэлэй (1981—1985 онууд) түсэбөөр барилгын материал болохо түүхэй эдэй, ашагта малтамалнуудай баян хэбтэшэнүүдые бэдэрэн олохо, нөөсэнүүдыень тодорхойлхо, мүн шэнэ предприятинуудые байгуулха хэрэг хараалагданхай юм.

Энэ тон шухала зорилгоёо бэелүүлхэ хэрэгтэнь залуу республикада Советскэ Союз горитой туһаламжа үзүүлнэ. Хүсэд шэнжэлэгдээгүй, зарим ушарта хүнэй хүлэй гэшхээгүй газарнуудта совет геологууд лаотян нүхэдтэеэ суг хамта ашагта малтамалнуудые бэдэрнэ. Тиихэдэ СССР-эй мэргэжэлтэд Лаосой эрдэмтэдтэй хамта олдоһон материалнуудайнь шэнжэ шанарые тодорхойлжо, тэдэниие ашаглаха технологи зохёоно.

Хирпиисэ үйлэдбэрилгэдэ шухала хэрэгтэй шанар һайнтай шабар бэдэрхэ зорилготой совет-лаосой хамтын геологическа экспедици һаяхана ажалаа амжалтатайгаар дүүргэбэ. Мүнөө үедэ цемент үйлэдбэрилгэдэ шухала хэрэгтэй түүхэй эдүүдэй баялигууд элирүүлэгдэжэ байнхай.

ХҮДӨӨГЭЙ ХҮН ЗОНОЙ АША ТУҺАДА

ПРАГА. «Зетор» гэжэ түхэлэй шанаржуулагдан һайжаруулагдаһан мөөртэй тракторнууд Чехословакиин машинно-тракторна станцинуудта, госхозуудта эльгээгдэжэ эхилбэ. Брно хотын машина бүтээлгын заводто 1980 ондо шэнэ конвейер ашаглагдажа, иимэ тракторнуудые олоор бүтээн гаргаха арга хангагдаа бшуу.

Хүдөө ажахые оньһожоруулга хадаа республикын экономико хүгжөөлгын гол шэглэлнүүдэй нэгэн юм. Ороной машина бүтээлгын предприятинууд таряашадта шухала хэрэгтэй оньһон техникэ үйлэдбэрилгэеэ жэлһээ жэлдэ үргэдхэнэ. Тиигэжэ хүдөө ажахые комплексноор оньһожоруулха талаар партиин хараалһан зорилгонууд бэелүүлэгдэнэ гээшэ. Мүнөө орон дотор хабарай тарилгын хүдэлмэринүүдтэ хабаадаха 150 мянгал трактор бэлдэгдэнэ. Тиихэдэ 19 мянган комбайн ажахынуудта тоологдоно. Эхилээд байһан долоодохи табан жэлэй туршада 1976—1980 онуудаихида орходоо 6 процентээр үлүү олон элдэб машина, техникэ хүдөөгэй ажалшадта дамжуулагдан үгтэхэ юм. Тэрэнэй тоодо тэжээлэй культуранууды, хартаабха, саахарай свекло, жэмэс болон овощ тарилгада ба хуряалгада хэрэглэгдэхэ шэнэ түхэлэй элдэб зэр зэмсэг ороно байна.

ҺАЙН ШАНАРААРАА ШАЛГАРДАГ

СОФИ. Болгариин долоодохи табан жэлэй туршада ниислэл хотын «Арома» гэжэ предприятида зуу гаран түхэлэй шэнэ продукци үйлэдбэрилэгдэдэг болоо юм. Задаран һалбарһан розо сэсэг һүлдэ тэмдэгтэй энэ фабрикын бүтээн гаргаһан зүйлнүүд дэлхэйн олохон орондо суурхадаг. Духи, одеколон, крем болон парфюмерно-косметическэ бусад эд бараанай энгэр талада эли тодоор обёорогдодог энэ һүлдэ тэмдэг тэдэнэй үндэр шанарай үнэн гэршэ мүн.

«Арома» Москвагай «Свобода», «Красная Заря» гэжэ предприятинуудтай нягта холбоо барисаа байгуулаанхай, СССР-һээ зарим тэдэны түүхэй эдэй зүйлнүүдые абажа байдаг юм.

—Манай фабрикын үйлэдбэрилдэг бүхы продукциин дүрбэнэй гурбан хуби хилын саадахи оронууд худар эльгээгдэдэг юм, — гэжэ ТАСС-ай корреспондентдэ «Аромын» директор Стамен Гуговский мэдүүлбэ. — Тэдэниие заншалта ёһоороо Венгри, Чехословаки, Голланди, Итали, хүгжэжэ байгаа оронууд худалдан абадаг гэшэ. Зүгөөр Советскэ Союз худар манай продукциин гол хубинь ябуулагдадаг юм. Тэдэнэй тоодо элдэб маркын духи, одеколон, «Поморин», «Мери» түхэлэй шүдэ арилгадаг паста ороно. Москвада үнгэргэгдэһэн Олимпиада—80-най үедэ «Олимп» гэжэ тусхай наборнууд худалдагдаһан юм. СССР-эй захилаар бүтээгдэхэ продукци үйлэдбэрилгын үнгэрһэн табан жэлэй түсэбые предприяти гурба һараар урдишалан дүүргэһэн байна.

ТҮРҮҮШЫН УРГАСА ХУРЯАГДАНА

ХАНОЙ. Республикын барайгарай поли гэжэ нэрлэгдэһэн Меконг мүрэнэй һаба шадарай райондо һаяшаг эмхидхэгдэһэн 26 госхозой хүдэлмэрилэгшэд түрүүшынгээ ургаса хуряажа эхилбэ. Барайгар ургуулха талаар мэргэжүүлэгдэһэн эдэ гүрэнэй социалис томонууд ажахынууд мүнөө үеын оньһон техникэ, хүдөө ажахын машинануудаар түгэс зэбсэгжэнхэй гээд тэмдэглэлтэй. Гүрэн түрэнь тэдэниие минеральна үтэгжүүлтэнүүдээр хангадаг, дүй дүршэлтэй мэргэжэлтэд — механизаторнуудые ба агрономуудые эльгээжэ байдаг юм. Байгша ондо 30 мянга гаран гектарта барайгар таригдаа. Саашадаа тарилгынь талмай 150 мянган гектар хүрэтэр үргэдхэгдэхэ хараатай. Вьетнамай энэ районой таряашадай түрүүшынь ургаса баян байба. Мүнөө гектарай дунда зэргээр 25—30 центнер эрхим шанартай барайгар хуряагдана.

(ТАСС).

Европо худар шэглэн ошоһон газ дамжуулдаг магистраль хадаа СССР-эй социалис бусад оронуудай али али таладаа аша тупатай харилсаа холбоо Баруун Европын гүрэнүүдтэй байгуулха хүсэлтэй байһые гэршэлнэ. Мүнөө энэ газпроводоор байгаалиин баялиг—сэнхир түлишэ таһалгаряагүй хэрэглэгшэдтээ эльээгдэжэл байдаг юм.

Аха дүү Чехословакиин газар дээгүүр гарадаг газопровод тон шухала удха шанартаи. Тэрээгээр жэлдэ 37 миллиард кубометр түлишэ дамжуулагдана. Мүнөө Чехословакиин барилгашад магистралиин гурбадахи лини туха сүлөөгүй барижа байнхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Влтава мүрэн дээгүүр газопроводой эстакада бодхоогдожо байна.

ЧТК—ТАСС-ай фото.

...арбан нэгэдэхи табан жэлэй гол зорилго болоно гээд тэрэн дотор онсолон тэмдэглэгдэнэ. Агууехэ ехэ оронойманай эрхэтэдэй материальна болон оюун бодолой хэрэгсэлнүүдые бүри дүүрэнээр хангаха гэһэн партиин урда шугамай уг залгамжалгые энэ табан жэл хангаха байна.

Хүдөө ажахые улам саашадань дэбжээхэ, улад зониие эдеэ хоолой зүйл, промышленностьда түүхэй эд бараа абаха ябадалые парти тон ехэ социально-экономическа асуудал гэжэ тоолоно. Мүнөө эдеэ хоолой комплексно программа зохёон табигдажа байнхай. Тэрэ хадаа хүдөө ажахые болон тэрэниие хангадаг промышленностиин һалбаринуудые хүгжөөхэ, түсэблэхэ, хүтэлхэ, мүнгөөр һомолхо асуудалнуудые нэгэдхэн нилүүлхэ ёһотой юм.

Обществын ажабайдалай аль шье талыень абабалнай, ... түрүүн партиин хүтэлбэриин ашаар хаа хаанагүй амжалта туйлагдадаг байха. Тэрэ болоол арад зоной политическэ хүтэлбэрилэгшын, тэрэнэй манлайн эрхим пайн шэнжэ шанартай байдаг. Үзэгдэлнүүд болон үйлэ хэрэгүүдтэ, ажабайдалай гол шэглэлнүүдтэ сэгнэлтэ үгэхэдөө, парти бодото байдал дээрэһээ һабагша татан хандадаг. Тиихэдээ иимэ ухаансар шэнжэлгэ срээдүйн хүгжэлтые гүнзэгыгөөр ойлголготой, зохёон хараалалгатай таарулдаг юм. Энэ хадаа тэрэнэй эрхилдэг гадаадын политикадашье бэелүүлэгдэдэг байна. Энэ политика бүгэдэ ниитын эб найрамдал ба хүн түрэлтэнэй социальна дэбжэлтэ туйлахыень совет хүнүүдэй тон ехээр хүсэжэ байһые элирхэйлэн харуулна.

II.

Хүгжэлтэ түгэс социализмын эрхэ байдалда партиин хүтэлбэрилхы ба зоригжуулхы үүргэ бүри ехээр дээшэлнэ. Энэ ушар коммунис байгуулалтын хэм хэмжээнэй ехэ, зорилгонуудайнь орёо хүндэ бололго, олониитын зохеохы эдэбхи хэшээлэй дэбжэлтэ, социалис демократиие дам саашадань хүгжөөлгэ, ниитын эмхинүүдэй үүргын дээшэлэлгэ ба эб найрамдалай хуби заяанай түлөө, дэлхэйн коммунис ба национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй срээдүйн хүгжэлтын түлөө манай ороной интернациональна харюусалгын шангадхалга гэхэ мэтэ үнэн бодото жама ёһонуудаар тодорхойлогдоно гэшэ.

Гэбэшье Коммунис партиин дүүргэдэг үүргын ехэ бололго үнэн бодото жама ёһон мүн гэһэн тобшололнай иимэ хүгжэлтэ өгто өөрөө, зүндөө болоҗо байдаг гэһэн удхатай бэшэ. Партиин эрхилдэг ажал ябуулгын үрэ дүнгүүд эмхидхэлэй-партиина ба үзэл сурталай хүдэлмэри ямараар табигдаһанһаа, партиина организацинуудай дайшалхы шадабариие хэр зэргэ бэхижүүлһэнһээ, ажалшадтай партиин холбоо барисагаа хэр сахижа, бэхижүүлжэ, мүн тэдэнэй үмэнэ арюун һайхан нэрэ хүндэеэ ямараар хангажа шададагһаань сэхэнхидээ дулдыдадаг гэшэ.

Марксистско-ленинскэ теорёор зэбсэгжэнхэй байһаараа ба коммунис байгуулалтын шэнэ шата бүхэндэ тэрэниие хэлбэришэгүйгөөр таарууулан хүгжөөд эгээрээ КПСС асари ехэ булюу байдалтай байгаа, байһааршье. Парти хадаа ниитын хүгжэлтын бодото хуулинуудые мэдэдэг ушараа хүтэлбэри болгодог, тэдэнэй эрилтэнүүдые өөрынгөө стратеги ба тактикада, политика, үдэр бүриингөө ажал ябуулгада хараадаа абадаг байна. Теориие тоохогүй, теориин үгы байха ябадал революционно шэглэлдэ оршон байха эрхыень хаһадаг ба тэрэниие эртэ гү, али хожомынь политическэ хосоролгодо оруулан эрхэ бэшэ хэһээдэг гэжэ В. И. Ленин урдшалан һэргылдэг байһан юм (ЗГС, 6-дахи том, 379-дэхи хуудаһан).

Энээнтэй дашарамдуулан, бүхы ажалшадай, нэн түрүүн коммунистнуудай теориие гүнзэгыгөөр шудалха, ойлгожо абаха ябадал шухала, бага бэшэ удха шанартай болоно. Хүнүүдэй ажабайдалдаа эдэбхитэн хараа бодолтой байлгые бүридүүлгэдэ, тэдээндэ патриотизм ба пролетарска интернационализм, өөрынгөө ороной эзэн байһан мэдэрэл хүмүүжүүлгэдэ научна коммунизм, КПСС-эй политика шудалалгын бүри дүүрэнээр нүлөөлдэг байхань шухала. Теориие мэдэдэг ябадалай шүтэдэг үзэл болоходо, ажал хэрэгээр батадхагдахада, имагтал тиихэдэ тэрэ ямар нэгэн үнэ сэнтэй байдаг гэжэ нүхэр Л. И. Брежнев онсолон тэмдэглээ һэн.

Этигэн шүтэлгэ ба коммунис хүмүүжүүлгын асуудалнуудта комплексноор хандалга—иимэл даа гол арга метод, тэрэнэй ашаар парти хадаа ажалшадай зохёохы эдэбхи үүсхэл, тэдэнэй мүрысөө үүсхэдэг юм. Мүнөө үедэ энэ мүрысөөндэ 105 миллион хүнүүд хабаадалсана.

Ленинэй байгуулһан партиин хүтэлбэри доро манай орон хүгжэлтэ түгэс социализмын илалта туйлаһан байна. Мүнөө болоходо тэрэнэй арга боломжонуудые гүйсэдөөр бэелүүлхэ гэһэн зорилго табигдана. Энэ зам дээрэ арбан нэгэдэхи табан жэл, КПСС-эй XXVI съездын абаха шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтэ шухала шата болохо юм. Өөрынгөө эгээл дээдэ хуралдаае парти ажал ябуулгынгаа тодо һонор программатайгаар, арад зонтоёо таһаршагүй нягта нэгэдэлтэйгээр угтажа байна. Коммунизмын түлөө тэмсэлдээ шэнэ амжалтануудые туйлаха байһанаймнай түшэг найдабари энээнһээ эшэ үндэһэтэй бшуу.

В. ГАВРИН.

ХИЛЫН саанаһаа • ТАСС • АПН •

ВЕНЭДЭХИ ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД ҺЭРГЭЭГДЭБЭ

ВЕНЭ. Түбэй Европодохи зэбсэгтэ хүсэнүүд ба зэбсэгүүдые али али талаһаа хорооху тухай хөөрэлдөөн үбэлэй забһарлалгын һүүлээр Венын Хофбург гэдэг ордон дотор январиин 29-дэ һэргээгдээ. Хөөрэлдөөнэй 23-дахи раундын, ГДР-эй түлөөлэгшэ А. Виландын хүтэлбэри доро үнгэрһэн түрүүшын пленарна заседани дээрэ ПНР-эй ба Нидерландын делегацинуудай толгойлогшод үгэ хэлэбэ.

ИНДОХИТАДАЙ ОРОНУУДАЙ ҮҮСХЭЛНҮҮД

ХОШИМИН. Вьетнамай, Лаосой ба Кампучиин гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй конференци эндэ болоод тараба.

«Зүүн-Урда Азида амгалан тайбан, тогтууритай байдал, хани барнсаан ба харилсаа холбоон тухай» хамтын деклараци эндэ баталагдаба. Эдэ оронуудые һонирхуулдаг хэдэ хэдэн асуудал зүбшэн хэлсэхэ, Зүүн-Урда Азида амгалан тайбан, тогтууритай байдал ба харилсаа холбоо хангахын тула АСЕАН-ай оронуудай Индохитадай гүрэнүүдэй конференци зарлаха дурадхал Вьетнам, Лаос ба Кампучи оруулаа.

Бэеэ даадан байдал, бүрин эрхэ, газар дайдын бүрин бүтэн байлга, добтололсохогүй, дотоодынгоо хэрэгүүдтэ хамааралсахагүй, хүршэ ёһоной харилсаатай байха, бүхы арсалдаатай асуудалнуудаа амгалан хөөрэлдөөнүүдэй үндэһөөр шиидхэхэ гол ёһонуудтай зохилдуулан, Хитадтай амгалан гуримаар зэргэ оршохо тухаи хоёр талын договорнуудта гар табихаар бэлэн байһан тухайдаа СРВ, ЛНДР ба НРК мэдүүлнэ.

Хоёр ороной хоорондын харилсаанай асуудалнуудаар вьетнам-хитадай хөөрэлдөө шадаал һаа һаяар һэргээел гэжэ Хитадай хүтэлбэрилэгшэдые министрнүүд уряалба.

„РЕВОЛЮЦИИН ХҮГЖЭЛТЫЕ ЗОГСООЖО ШАДАХАГҮЙ“

МАНАГУА. Дэлхэйн 37 ороной 200 гаран делегадууд, тэрэ тоодо Советскэ Союзай делегаци, Никарагуагай арадтай һаналаа нэгэдэн тэдэниие дэмжэгшэдэй эндэ эхилһэн уласхоорондын уулзалгада хабаадаба.

Национальна сүлөөрэлгын сандинис фронтын национальна хүтэлбэриин политическэ комиссиин толгойлогшо Байардо Арсе сугларагшадай үмэнэ үгэ хэлэхэдээ, Сомосын хархис засагта эсэргүүсэн оодогшо никарагуан арадай тэмсэлые үргэн олоороо дэмжэһэнэй, мүн һандаргагдаһан ороноо һэргээлгэдэнь туһа хүргэһэнэй түлөө уласхоорондын олониитэдэ гүнзэгы баясхалан хүргэбэ. Дэлхэй дээрэхи байдал һүүлэй үедэ нилээд орёо болонхой. Империализм тон бэрхэтэй байдалда ороод, дайнуудые үүдхэһэнэй, буу зэбсэгүүдые үрдилдэн түхсэрэлгэ дэбэргэпэнэй, бусадай байгаалиин баялигуудые хүсөөр эзэмдэһэнэй үндэһөөр тэрээнһээ мултаран гарахые оролдоно. «Коммунизмын добтолгые һаатуулха шухала» гэдэг хуушарһан лозунг хэрэглэн, хархис хүсэнүүд Латиин Америкын оронуудай национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнүүдые, Никарагуагай революциие дараха һэдэлгэ гаргана, — гэжэ Б. Арсе тэмдэглэбэ.

Никарагуада политическэ ба экономическа хашалта хэбэл, энэ орон доторхи революционно туйлалтануудые усадхаха бэзэоди гээд империалистнууд найдана. Сэрэгэй интервенци хэхээр занана. Тэд ямаршье хорото аашанууд, сэрэгэй түримхэй добтолгошье арадай сандинис революциин хүгжэлтые зогсоожо шадахагүй.

«Сальвадорой дотоодын хэрэгүүдтэ хамаарна» гэхэ мэтээр Никарагуагай Республикые хардана. Тиин Сальвадорой эрэлхэг зоригто патриодуудай аха дүүгэй ёһоор һаналаа нэгэдэлгэһээ арсахыемнай бидэниие баадхаха һанаатай, Гэхэ зуура, сүлөөтэ байдалай ба демократиин түлөө сальвадор арадай тэмсэлые дараха зорилготой хархис хунтада США-гай правительствын сэрэгэй дэмжэлгэ үзүүлжэ байһаниинь бүхы дэлхэйдэ мэдээжэ, Сальвадорой 15 мянга шахуу хүниие хунтын алаһыень Вашингтон мэдэхэгүй хэбэр үзүүлнэ гэжэ Б. Арсе мэдүүлбэ.

ДАЙ ЖҮРӨӨДЭЛГЭНЬ УЛАМ ДЭБЭРГЭГДЭНЭ

НЬЮ-ИОРК. Пентагон дай жүрөөдэлгэеэ дэбэргэн, хорото балмад ябуулгануудые хэжэ, дэлхэйдэ оодото аюул тохёолдуулна. АП агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, США-гай стратегическэ авиациин командовани (САК) өөрынгөө «эгээн ехэ, олоной хабаадалгатай һуралсал» үнгэргэхөөр бэлдэжэ эхилээ. Энэ һуралсалдань США-гай элдэб районуудта, Номгон далайн Гуам арал дээрэхи баазануудта байдаг 100 мянга гаран сэрэгэй албатад ба сэрэгэй 800 самолёт хабаадана.

Тэрэшэлэн далайн-сэрэгэй, далайн ябаган сэрэгшэдэй корпусой, ВВС-эй резервын, США-гай национальна гвардиин подразделенинүүд маневрнуудта хабаадаха юм ха.

Энэ һуралсал САК-гай ябуулга хэхэ хаба шадабариие өөрсэ ушар байдалда шалгаха зорилготой гэжэ стратегическэ авиациин командованиин түлөөлэгшэ мэдүүлөө. «Глоубл шилд -81» гэһэн нюуса нэрэтэйгээр 20 үдэрэй туршада үргэлжэлхэ маневрнуудай үеэр американ аэродромуудһаа нэгэн доро 400 гаран самолёт, тон түлэб «Б-52», «ФБ-111», «Ф» ба «Б» гэжэ бомбардировщигууд, агаарта ниидэн гарахаар хараалагдана.

«Дайсанай хүсэнүүдтэ» эсэргүү «добтолгонуудые» хэхэ захиралта бомбардировщигууд ба ракетэнүүдэй расчедуудта үгтэхэ юм ха. САК-гай түлөөлэгшын хэлэһэнэй ёһоор, маневрнуудай үедэ мүн лэ США-гай ВВС-эй Ванденбергдэхи (Калифорниин штат) баазаһаа «Номгон далайн тусхайта район» худар түбинүүд хоорондо ниидэхэ «Минитмен» гэдэг баллистическэ хэдэн ракетэ дэгдээгдэхэ байна.

«Улам хүгжэжэ байгаа совет сэрэгэй хүсэнүүдтэ» Америкын стратегическэ хүсэнүүд «булигдахаар» байна гэһэн шашалдаанай США-да гараһан үетэй «Глоубл шилд-81» гэдэг маневрнуудай тудалдаһандань эндэхи адаглагшад анхаралаа хандуулна. «МХ» гэдэг, түбинүүд хоорондын баллистическэ ракетэнүүдые дары бүтээхэ ба тараан тодхохо, «В-1» гэжэ стратегическэ шэнэ бомбардировщик бүтээхэ түсэбүүдые һэргээхэ ракетно-ядерна бусад түхэлэй зэбсэгүүдые бүтээхэ кампаниие США-гай сэрэгэй-промышленна комплексын улам үргэдхэжэ байһан үедэ САК-гай һуралсал үнгэргэгдэхэнь гэжэ американ хэблэл мүн лэ тэмдэглэнэ.

Эдэ бүгэдэнһөө харахада, США-гай стратегическэ авиациин командованиин нэрлэдэг «стратегическэ бэлэн байха эгээн ехэ ба олоной хабаадалгатай һуралсалан харата зорилготой, аюулта шэнжэ шэглэлтэй байһаниинь элирнэ.

ХАМААРАЛГАНЬ УЛАМ ҮРГЭДХЭГДЭНЭ

МАНАГУА. Сүлөөрэлгын тэмсэлэй гал дүлөөр бадаржа байгша Сальвадорой дотоодын хэрэгүүдтэ холбоото штадуудай хамааралга улам үргэдхэгдэнэ.

Мексикын «Эксельсиор» газетэдэ Фарабундо Мартиин нэрэмжэтэ национальна сүлөөлэлгын фронтын ФНО хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэн Кайэтано Карпиогой үгэһэн интервью дотор иигэжэ хэлэгдэнэ: 800 шахуу американ офицер ба сэрэгэй мэргэжэлтэд Панамска каналай зоно гэдэгтэ байдаг США-гай сэрэгэй баазануудһаа Сальвадор худар асарагдаа. Хархис хунтада Вашингтон сэрэгэй туһаламжа улам ехээр үзүүлнэ, патриодуудай сохилто доро һандаржа байһан хархис засагые абарха һэдэлгэ гаргана.

ГАВАНА. Сан-Сальвадорһоо абтаһан мэдээсэлнүүдэй ёһоор, патриотическа хүсэнүүдэй отрядуудай ба хунтын сэрэгүүдэй хоорондын үсэд шанга байлдаанууд, үнэндөө, ороной бүхы газар дайда дээрэ үргэлжэлнөөр. Мүрдэлгэшэд ехэ гээлтэ хоролтодо оронод гэжэ хунтын тусхай түлөөлэгшэд мэдэрхэ баатай болоо гээд Пренса Латина агентство дамжуулна.

300 шахуу патриодууд Усулутан гэжэ урда департаментын Сан-Агустина нютагта байһан гарнизониие зоримгойгоор добтолоо. Сальвадорой ниислэл шадархи Канас мүрэнэй хүүргэ ба хэлхеэ холбооной үзел патриодуудаар тэһэлэгдээ. ФНО-гой сэрэгшэд Сан-Франциско — Готерэдэ шэбээлпэн национальна гвардиин подразделенинүүдые зада сохноо.

Хунтын мүрдэлгэшэд патриодуудай амжалтата дайшалхы ябуулгануудай түлөө хоролхон, эхэнэрнүүд, үбгэд хүгшэд ба үхибүүдые гам хайрагүйгөөр мүрдэнэ, хюдана. Жэшээлэн хэлэбэл, Сан-Лоренц тосхоной эгээлэй 15 хүниие зэрлигээр алаһан байна.

ТОЛИ

1899 ондо Эрхүүгэй губерниин Алайрай уравлын Куйта тосхондо Ангадык Маркизовай ядуу айлда Ардан гэжэ нэрэтэй хүбүүн түрөө hэн. Гэр бүлэнь үгытэй ядуу байдалтай байгаа. Нэгэ моритой, нэгэ-хоёр үнеэтэй бэлэй. Хүдөө нютагта эгээлэй үрын медицинскэ туhаламжа үзүүлхэ аргагүй байhан дээрэhээ Ардан эхэ 1911 ондо наhа бараба. Ардан эсэгынгээ ажахыда, Алайрай нюдарган баяшуулда ажаллагдаг байгаа. 1910 ондо Ардан Куйтын нэгэ классай эхин hургуулида hурахаяа ороод, 1912/13 онуудай hуралсалай жэлдэ Алайрай хоёр классай hургуулида hурахаяа орохон юм. Удаань Куйта тосхондо хоёр классай hургуулиин нээгдэхэдэ, Ардан түрэл нютагайнгаа hургуулида орожо, тэрэнээ 1915 ондо дүүргээ hэн.

1911 онhоо 1914 он болотор Ардан Маркизов зунай hарануудта нюдарган баяшуулда ажаллаба. 1915 ондо Ардан газар малталгын хүдэлмэридэ оробо. 1916 ондо Ардан Маркизов Эрхүү хото ошожо, почтово-телеграфай округой управленидэ почто тараагшаар хүдэлжэ эхилээ hэн. Эндэ тэрэ Эрхүүтэй подпольно эмхиин большевик, телеграфист нүхэр Арбузовай хүтэлбэри доро хүдэлөө. Тэрэ Ардан Маркизовые марксизм-ленинизмын суртал hургаалтай танилсуулhан байгаа.

1918 ондо Эрхүүдэ буряад коммунистнуудай нюуса бүлэг эмхидхэгдэжэ, М. Н. Ербанов, М. Е. Атанов, С. Х. Николаев, Г. Г. Данчинов тэрэнэй бүридэлдэ оробо. Хойшодоо энэ бүлэг РКП(б)-гэй Эрхүүгэй губкомой дэргэдэхи Буряадай секциин гол үндэhэ hуури табиhан юм. М. Н. Ербановэй, В. И. Трубачеевэй, С. Х. Николаевай зууршалгаар Ардан Ангадыкович Маркизов 1919 оной намар Коммунис партида ороhон юм. Үзэл суртал-политическэ талаар тэдэ А. Маркизовта ехэ нүлөө үзүүлбэ. Гэбэшье Михей Николаевич Ербанов А. Маркизовай hурган хүмүүжүүлэгшэ болохо, түсхай даалгабаринуудые тэрээндэ үгэжэ эхилбэ.

Колчагайхидай зээмдэлгын хүшэр хүндэ үе сагта залуу большевик Ардан Маркизовай багша М. Н. Ербанов большевистскэ подполидо хүдэлмэри ябуулдаг байгаа. Ардан Маркизов большевигүүдэй Эрхүүгэй подполиин «паспортна бюрогой» нюуса документнүүдые гэртээ хадагалдаг hэн. Тэрэнhээ гадна А. Маркизов Черемховын буряад шахтернууд коммунистнууд Ф. И. Павловтай, К. П. Кушеновтэй холбоотой hэн. Эрхүүгэй большевигүүдэй подполиин заабаринуудые Маркизовhаа абаад, эдэнэр Куйтын, Алайрай большевигүүдэй дунда тараадаг hэн. Ербановай, Маркизовай хойноhоо Черемхово хотын жандармын мүрдэлгэ хэжэ байгаашье hаань, тэдэ ажал ябуулгаяа эдэбхитэйгээр бэелүүлдэг байгаа.

Большевистскэ революционно комитедүүдые эмхидхэхынь тула партиин Эрхүүгэй губком 1919 оной декабрь hарада А. Маркизовые Алайрай аймаг эльгээhэн юм. Эндэ Алайрай, Үнгын, Боохоной коммунистнуудтай хамта тэрэ Совет засагай нютагай зургаануудые hэргээхын түлөө эрид шууд тэмсэхэдээ, буржуазиин туhамаршад болохо буржуазна националистнуудые хайра гамгүйгөөр элишэлдэг байгаа. Алайрай аймагай буряадууд А. Маркизовые дэмжэдэг hэн. М. Н. Ербановые, А. А. Маркизовые барихын тула Колчагай гол мүрдэгшэ И. Салтыковой 1919 ондо туhамаршадаа Баруун Буряадай бүхы hуурин нютагуудта эльгээхэдэнь, тэдэниие бариже үгэбэгүй. И. Салтыковой бүлэг хэлжэ ябуулгануд бүрүү hүрэбэ. Ушарынь юуб гэхэдэ, Черемхово хотын, Алайрай большевигууд эдэнэртэ шанга харюу сохило үгэhэн юм.

1920 оной эхиндэ Зүүн Сибирьтэ колчагайхидай hамна бута сохигдоhоной hүүлээр Баруун Буряадай бүхы районуудта буряад коммунистнуудай хүтэлбэри доро Колчагай нютагай захиргаанууд тараагдаа hэн.

А. Маркизов 1920 оной февраль hарада Эхирэд-Булгадай аймагта эльгээгдэжэ, Ордын хошревкомой түрүүлэгшээр томилогдобо.

1920 оной май hарада РКП(б)-гэй Эрхүүгэй губкомой Буряадай секци А. Маркизовые партийно-совет hургуулида hурахыень эльгээбэ. Тэрэнээ дүүргээд, РКП(б)-гэй Эрхүүгэй губкомой эмхидхэлэй таhагай инструктораар томилогдоhон юм. Совет засагай нютагай зургаануудые эмхидхэхын тула А. Маркизов эндэhээ Сэлэнгын болон Кабанскын районуудта эльгээгдэбэ.

Эрхүүгэй губком болон тэрэнэй Буряадай секци А. Маркизовай хабаадалгатайгаар буряад нютагуудта партийна бүлэгүүдые эмхидхэхэ талаар ехэ хүдэлмэри ябуулаа hэн. Алайрай, Үнгын, Ангарай, Түнхэнэй, Бэлшэрэй, Олзоной хушуунуудта партийна бүлэгүүд эмхидхэгдэн байгуулагдаhан байгаа.

Ярослав Гашегай хүтэлбэрилhэн Табадахи армиин интернациональна отделениин инструктор-агитатор байхадаа, А. Маркизов Буряадай «Үүр» газетын материалнуудые оршуулагдаг байhан. Ардан Маркизовай Буряадай ажалай тухай статья 1920 оной августын 7-ной нэгэдэхи номерто толилогдоhон юм. Колчагайхидай зээрхэ байха үедэ М. Н. Ербанов, А. А. Маркизов болон бусад коммунистнууд Черемховын коммунистнуудтай нягта харилсаа тогтоожо, ээм ээмээ ниилүүлэн дабшадаг hэн. Черемхово хотодо зэбсэгтэ восстаниин бэлдэлгын шиидхэхы үедэ коммунистнуудай дэмжэлгэ, туhаламжа эмхидхэгдээ hэн. А. Маркизовай хүтэлбэри доро Алайрай, Куйтын, Боохоной буряад большевигууд Черемхово хотын шахтернууд-большевигүүдые дэмжэжэ, эдэнэртэ, тэдэнэй бүлэнэртэ моральна болон материальна туhа хүргэбэ.

Жэшээнь, Черемхово хотын большевистскэ подполиие хүтэлбэрилэгшэ Е. В. Бердникова иигэжэ дурсан хөөрэhэн байдаг: «Восстанида, бүгэдэ ниитын буhалгаанда бэлдэхэ үедэ эдеэ хоол дуталдахадаа болохо, хүнүүдые ондоо тээшэнь нүүлгэхэдээшье магадбди гэжэ буряад нүхэдэй хэлэhые мартагшагүйб. Нютагhаа гаргагдаhан хүнүүдые бултыень халуунаар угтажа, эдеэлүүлхэбди, байрлуулхабди гэжэ буряад нүхэд тогтоогдоhон болзор соо тэрээндэ мэдээсээ бэлэй. Хэрбээ хэрэгтэй болоо hаань, шахтернуудые дэмжэхын тула эдеэ хоол асаргадаха юм. Иимэ найдамтай, баярта мэдээсэл зүрхэ сэдьхэлыемни тэгшэрүүлдэг hэн...».

Партиин Эрхүүгэй губкомой заабаряар А. Маркизов 1921 оной сентябрь hарада армиин албанhаа табигдажа, Сэлэнгын аймаг эльгээгдээ hэн.

Тэндэ аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй инструктораар, Оронгын хошревкомой түрүүлэгшээр, РКП(б)-гэй Сэлэнгын райкомой таhагые даагшаар хүдэлhэн юм.

1922 оной август hарада А. Маркизов Зүүн зүгэй ажалшадай Коммунис университедтэ (КУТВ) hурахаар Москва эльгээгдээ hэн. Удаань Москвада РКП(б)-гэй ЦК-гай дэргэдэхи укомуудай секретарьнарай курса дүүргэжэ, РКП(б)-гэй Баргажанай айкомой секретаряар томилогдоhон байгаа.

1927 ондо Ардан Ангадыкович Маркизов РКП(б)-гэй Буряадай обкомдо хүдэлхөөр Дээдэ-Үдэ дуудагдажа, РКП(б)-гэй обкомой инструктораар, хүдөө ажахын ба ой модоной хүдэлмэришэдэй холбооной Буряадай таhагай түрүүлэгшээр ажаллаба.

1928 онhоо 1932 он болотор А. Маркизов харюусалгатай хүдэлмэридэ ажаллаа. ВКП(б)-гэй Центральна Комитедээр тэрэ партколлегиин харюусалгата секретаряар, шалгалтын комиссиин түрүүлэгшын орлогшоор, республикын РКИ-гэй наркомоор баталагдаба. Удаань Буряадай республикын газар ажалай арадай комиссараар томилогдоо hэн. Энэ тушаалда хүдэлхэ үедөө А. А. Маркизов республикын мал ажалай түсэбые үлүүлэн дүүргэhэнэй түлөө, соёлой-ажахын хүгжэлтын түлөө Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаа hэн. Республика мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгын ба худалдалгын гүрэнэй түсэбые үлүүлэн дүүргэhэн байгаа. Жэл соо республика дотор үхэр малай тоо толгойн ургалта 12 процент, харин зарим колхозуудта 40 процентдэ хүрөө hэн ха.

Буряадай АССР-эй партийно-совет хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэ байhан туладаа А. А. Маркизов КПСС-эй обкомой бюрогой гэшүүнээр, Буряадай ЦИК-гай гэшүүнээр нэгэнтэ бэшэ hунгагдаhан, мүн СССР-эй ЦИК-гай гэшүүнээр hунгагдаhан байгаа. 1925 онhоо эхилээд, 1934 он болотор тэрэ областной партийна бүхы конференцинүүдтэ делегадаар hунгагдаhан, 1926 онhоо 1934 он хүрэтэр Буряадай республикын Соведүүдэй съездын делегадаар hунгагдаhан намтартай. 1927 ондо тэрэ Сибириин хизаарай партийна гурбадахи конференциин делегат болоhон юм. 1931 ондо Зүүн Сибириин хизаарай партийна нэгэдэхи конференцидэ, 1933 ондо тэрэнэй хоёрдохи конференцидэ хабаадалсаа. 1934 ондо А. Маркизов Зүүн Сибириин Соведүүдэй хоёрдохи съездын, 1936 ондо Зүүн Сибириин онсо яаралтай гурбадахи съездын делегат байhан. 1934 ондо тэрэ ВКП(б)-гэй VII съездын делегадаар, мүн 1937 ондо РСФСР-эй Соведүүдэй VII съездын делегадаар hунгагдаhан байгаа. 1937 оной июль hарада болоhон областной партийна XI конференци дээрэ А. А. Маркизов ВКП(б)-гэй Буряадай обкомой хоёрдохи секретаряар hунгагдаhан юм.

Агуу Ленинэй hургаал заабаринуудые бэелүүлхын тула бүхы ами наhаяа, хүсэ шадалаа зорюулhан, буряад арадай үнэн сэхэ хүбүүе, Буряадай республикын бэлигтэ хүтэлбэрилэгшэдые республикымнай коммунистнууд, бүхы ажалшад ёhолон хүндэлжэ байдаг.

Б. ВАМПИЛОВ,
1925 онhоо КПСС-эй гэшүүн.

Москва.

Дүлэтэ жэлнүүдэй баатарнууд

ПАРТИ БОЛОН РЕВОЛЮЦИИН ВЕТЕРАН

ҮБЭЛЭЙ МҮРНҮҮД

Хиидэн гүндэг
Үүлэн шүхэртэй,
Хиндэ зүйдэг
Үбэл нүхэртэй —

Уран, нарин
Угалзаша байгаали
Урална огторгойн
Уудам зайгаар...

Саб сагаахан
Сармаг саhанууд —
Хэб соо сарсааhан
Хээнүүд, саханууд —

Ороно, сасарна
Орон дайдаар.
Олондо асарна
Урма баяраа.

Альгаа тодон
Аярхан зогсооб.
Аляахан саhан
Аалихан тогтоо.

Халуун гарым
Халта хайраа.
Хайлан, нэнгэн
Зүрхым дайраа.

Бүхэн уулымнай
Бүрхөөн хушаа.
Мүрэн Сүхымнай
Мүнгөөр тушаа.

Айлайм үхибүүд
Ай-сүй татаа
Айлшан саhаяа
Аймшагтай магтаа.

«Огторгойн хэшэг —
Обоо саhан,
Одоол hайхан
Нааданай бэлэг!»

Хоолой мэдүүлэн
Хоороор самнаа.
Хотынгоо голоор
Хоккей намнаа.

Бэе махабадаа
Бэлдэhэн бэрхэшүүл —
Саhа, мүльhэнэй
Сагые хүлеэhэншүү—

Сана, гэлюурээ
Сахиласа тахалаа,
Шанга мүрысөөндэ
Шадалаа шахаа.

Мүнгэшэ, алташа
Мүнөөнэй дархашуул,
Ухаалан гаргагша
Буряадайм урашуул

Саhанай дүрые
Мүнгэндэ буулгаа,
Санаашадай түхэлые
Алтанда hуулгаа!

Д. БУДАЖАПОВ.

ОНЬhОН ҮГЭНҮҮД

Элдээр наадахада—
Эбдэхын нэмэри,
Эхэнэрээр наадахада—
hалахын нэмэри.

hүүдэрээ хаража,
гоё болохо,
Нүхэрөө хаража,
сэсэн болохо.

Тэмээн гэдэргээ
мэдэхэгүй,
Хүн тэнэгээ мэдэхэгүй.

Уhые булангиртай гэжэ
болохогүй,
Урагые үгытэй гэжэ
болохогүй.

Эрэ хүн зорhоноо
орхиходоо,
Зариг болохо,
Шоно, нохой зууhанаа
табихадаа,
Гуриг болохо.

Басаган үрнии гар
зээлэн,
Бадма сэсэгэй намаа
зээлэн.

Хүгшэн морин хүхибэл,
Хүлөө алдадаг юм.
Үбгэн хүн хүхибэл,
Үгэ хүүрээ алдадаг юм.

hайн мориндо —
зээн олон,
hайн хүндэ —
нүхэд олон.

Тала үзээгүй —
Тайгын гүрөөhэн,
Танил болоогүй —
Тахалта үреэhэн.

И. Н. МАДАСОНОЙ
суглуулбарhаа.

ШЭНЭ МЭРГЭЖЭЛ ШУДАЛНА

— «Запорожец» түхэлэй хүнгэн автомобильhаа эхилээд, 180 тонно ашаа шэрэхэ hадалтай «БЕЛАЗ» хүрэтэр — ямаршье түхэлэй автомашинануудай байгуулга гүйсэд мэдэхэ, тэдэниие заhабарилжа шадаха мэргэжэлтэд эндэ hуража гараха байна, — гээд, Зүүн Сибириин технологическа институдай машина бүтээлгын факультедэй декан В. Р. Булатов хөөрэнэ.

Эндэ hуралсалай шэнэ жэлэй эхеэр тус факультедтэ нээгдэhэн шэнэ отделени тухай хөөрэлдөөн болоно гээшэ. «Автомобиль ба автомобильна ажахы» гэжэ нэрлэгдэhэн тус дисциплинэ ямар шалтагаанhаа hуралсалай программада оруулагдааб гэбэл, автотранспортна предприятинуудта, техническэ хангалтын станцида, Госкомсельхозтехникэдэ, автомобиль бүтээлгын заводуудта түсхай бэлэдхэлтэй инженернүүд саг үргэлжэ дуталдана бшуу.

Автомобильнуудые ашаглаха ба конструкцииень зохёохо хаба шадабаритай инженернүүд болохые хүсэгшэд үдэшын, очно ба заочно hуралсалнуудай нэгые шэлэхэ болоно. Бэлэдхэлэй отделени мүн лэ бии.

hуралсалаа дүүргэгшэд колхоз, совхозуудташье хүдэлхөөр эльгээгдэжэ магад. Мүн Гүрэнэй автоинспекцидэ техническэ экспертын уялга дүүргэхэ эрхэтэй. Илангаяа шадабаритай, шэнжэлгын хүдэлмэридэ ульhа залингуудые автомобильна транспортын эрдэм шэнжэлгын институудта хүдэлхөөр зуурлаадарахашье аргатай байха.

Мүнөө 50 студент автомобильна тухай теоретическэ эрдэмэй үндэhые шудалжа эхилээ. Автомобильтай холбоотой мэргэжэлээр эрдэмэй кандидадай диссертаци хамгаалhан факультедэй декан В. Р. Булатов шэнэ дисциплинээр лекцинүүдые уншадаг, хэшээлнүүдые үнгэрэдэг.

Г. ТУРТУЕВА.

БАМ-ай Буряадай участогай барилгашадай үхибүүд дүрбэн тэгшээр хүмүүжүүлэгдэнэ.
Манай штатнабэшэ фотокорреспондент М. Сибирягай зурагууд дээрэ: Р. М. Дьяченко Северомуйскын искусствын хүүгэдэй hургуулида бэлэдхэлэй бүлэгэй хүүгэдтэ хүгжэмэй теори заажа байна; 2. Мүн энэ hургуулида хореограф О. В. Семушева концертмейстер Е. П. Свердлик хоёр хатарай нэгэдхэн тухай классай hуралсал шадтай хэшээл үнгэргэнэ; 3. Шэнэ-Уоянай уран зурагай хүүгэдэй студида уран зураашэ Борис Соловых гэгшын хэшээл дээрэ.

ХАДААХАЙ

БАНИИН ХАЛУУНАЙ БАЯР ХЭЗЭЭБ?

hаяхан уняартама хүйтэн январь hарын нэгэ үглөөгүүр ажалай яаралтай хэрэгээр Мухар-Шэбэр ошожо ябаа бэлэйб.

Шэнэ жэлэй ерэхэдэ, бидэнэр үнгэрhэн ажабайдал тухайгаа бодомжолон, хэhэн, бүтээhэн хэрэгүүдэйнгээ дүнгүүдые онсолон согсолжо, ерээдүйе hанал сэдьхэлдээ хадуужа ябадаг гээшэ бэзэбди. Бишье баhал тиимэ заншалтайб. Иигэжэ дулаахан автобус соо дуггаруулжа, бодолгото болонхой hуухадамни, хажуудахи нүхэрни, мүн лэ баhа hанаата болонхой хэбэртэй, шүрбэгэрхэн hахалаа эмирэн hуугаа бэлэй. Нарай үхибүүе бөөмэйлhэндэл адли, тэрэ нүхэрни сагаан саарhаар нарин нягтаар оройhон «хүбүүхэнээ» үбэр дээрээ абанхай, тэбэреэд лэ hаршагануулжа, ханада, hандалида хүргэхэгүйгөө оролдоно.

— Яагаа ехээр энэ оройлготой эдээ зонхилнот, ямар тиимэ ямбатай, юун гээшэб? Нюуса бэшэ hаань, нүхэр, намдаа хөөрэжэрхиит, — гэжэ хажуудахидаа — тугаархан танилсаашадаа хандажа, тэрээн тээшэнь хургаараа заабаб.

— Эй, энэшни эдитэй, шэдитэй эд юм! Халуун ууралда абаад ороходошни, хүнэй бэедэ hудаhа тэлэжэ үгэхэдөө, «залууханшье» болгожорхиходоо торохогүй. Мүн шамайе мүнсэгэр улаахан, сэбэр сэмсэгэр шарайтай болголгодо туhалдаг, хара-эреэн хүлhэнhөө, даг-хирэhээ хүниие hалгаадаг, үбгэд, хүгшэдтэшье, үхибүүдтэшье туhатай эд зөөри гээшэ, — гээд, тэрэ энеэбхилэн hуугаа hэн. Тиин тэрэнэйнгээ «нюусые» тайлбарилхадаа, ямаршье «хүбүүхэйхэн» бэшэ, харин набша мүшэртээ, аяма хангал үнэртээ зандаа байhан веник маанарта харуулаа бэлэй.

Танилсаhан нүхэрнай уданшьегүй: «Уулзатараа, ушартараа баяртай», — гээд улаан автобусhоо буугаад, дүтын дэрээбэн руу гэшхэлшоо hэн. Тэрэ шэмээшэг хүршэнэртэй хадаа халуун ууралта банитайнь «ханилхаяа» ошожо ябаhан хүн байгаа. Саашанхи намтарыень нютагайнь сагаан буурал толгойтой Түмэр-Жаб үбгэжөөл үргэлжэлүүлэн хөөрэжэ, маанарые hонирхуулаа. Түгнын голдо түрүүшын «түмэр хүлэгые» жолоодоhон, hэбшээ hалхинда hамнилзаhан баржагар улаан шэнhэсын талмай дээгүүр талын кораблиин капитанаар hаяшаг болотор хүдэлhэн дайнай болон ажалай ветеран хүн байба.

Мүнөөшье хүрэтэр түмэр түдэгэтэй носолдоhоор, дадаhан хэрэгээ орхидоггүй хүн даа, — гээд тэрэ үбгэжөөл хөөрэбэ.

Хоёр долоон хоног соо арга бэшэ халуун ууралтай банида ородог заншалтай хүн хадаа хажуудахи дэрээбэндээ хүрэжэ ябаа ха юм даа. Тосхондонь тодхор болоожо бани үгы байшоо.

Бани гээшэ сэбэр бэеын сэнгэлигые хангаха, хүн зоной соёлые дээшэлүүлхэ, элүүр энхыень сахиха зүйл, «баяр дээрэ баяр» гэhэндэл ха юм.

— Энэ тосхондо юундэ бани үгы байгаа хаб? — гэжэ hонирхоhоор, Хүшуун-Үзүүр тосхондо хурдан түргэн автобусоор харайлгаhаар хүрэжэ ерэбэбди.

Автобусhоо буужа байхадамнай, үнөөхил набшагай, мүшэртэй венигүүдээ hугабшалаашад, Мухар-Шэбэр банида ошооhод автобусто олоороо аhалдаа hэн.

Тосхоной үргэн сэхэ үйлсэнүүдэй хоёр талаар хуушаншье, сагаан шифер хушалтатай шэнэ-шэнэ гэрнүүдшье жэрылдэнэ. Байра байдалынь эндэ дарагар; hайханаар, нюдэндэ дулаахаар харагдана.

Шад улаан шарай шарайлhан бамбагар зузаан, эреэн маряан полотенцээр хүзүүгээ орёожорхёод ябаhан хүнтэй уулзажа хөөрэлдэбэбди.

— Би хонидой отара дээрэ ажалладагби. Хааяа халуун ууралтай банида орохоёо ерэдэг хүм даа, — гээд тэрэ харюусаба.

— Колхозойтнай хамтын бани хэр hайн хаб даа? — гэжэ асуужа байтарнай, хонишон хоёр хургаа харуулан, хонишонь заажа:

— Тэрэ огторгой тулама ута хоолойтой, сагаадагдаhан шулуун байшан харагдана. hонирхоо hаа, ошожо харыт, — гэжэ үгэеэ үргэлжэлүүлхэ зуураа, — би танил нүхэрэйнгөө хубиин бани түлеэд, бэеэ угаагаад ябанаб даа. Хүнэйл хадаа хүнэй, бэедэ хүндэшэг юм даа. Теэд... — гэжэ магнай дээрэхи малгайгаа заhажа, гомдолтойгоор мэдүүлээ hэн.

Хонишоной хэлэгшээр хүр саhан соогуур оймоhоор үндэр шэнэ шулуун гэрэй хажууда ошонобди. Богоhыень алхажа ороходомнай, хүлеэхэ, хубсаhаа тайлаха, бэеэ угааха, халуун ууралда орохо, душ абаха хэдэн олон таhалгатай, юрэдөө, таарамжатай, айхабтар гоё hайхан байшан байба. Теэд тэрэмнай хооhон лэ таhалганууд ааб даа.

— Миниишье мэдэхээр юумэн эндэ үгы гүб даа. Танда түрүүлэгшэл «таарамжатай зохидоор, олиггүй hайнаар» ойлгуулха байха, — гээд ахамад инженер Мижит-Доржо Будаевич Гомбодоржиев маанарые бэедээ халдахаажа үгэбэгүй.

Тэрэ гэhээр түрүүлэгшэтэй уулзажа хөөрэлдөө hэмди. Үнэхөөр, тэрэмнай хөөрэжэ шадаха хүн байгаа.

— Өөхэн шулуун гү, али эльгэн шулуун hандалинуудые абаад, бэеэ угаадаг газартань жэрылгэхэбди, ханыень ялайлгажа, хара, сагаан тэбхэрхэн плиткэнүүдээр дойбоотуулан гоёохобди. — гэжэ байжа тэрэ hанамжаа хөөрөө hэн.

— Хольш отарын хонишод hаалиша болон механизаторнууд халуун уhатай баниин барилгаар туб районой түб, Хүшуун-Үзүүр тосхондо ехэ холо байна, — гэжэ «Знамя Ленина» колхозой түрүүлэгшэ Николай Гармаевич Цырендашиевай хандажа, харюу хүлеэжэ hууналбди.

— Хүн бүхэн хубиин банитай юм даа. Мүнөө үе малай үбэлжээгэй, оньhото техникын заhабарилгын харюусалгата үедэ бани тухай бодол hанаандашни орто орогүй, — гэhэншүүгээр ойлгуулаа байна.

Хүшуун-Үзүүрэй эзээ гаран үрхэтэй айл, дунда hургуули, районой электрын эльгээгүүр сэнэй подстанциин хүдэлмэрилэгшэд тэдэнэй гэр бүлэ олон. Тосхоной бани ашаглалтагада оруулагдаа түргэдхэх саг тулаа. Теэд тэрэнэй ашаглалтын ямар гэhэн зан тадаг юм?

Сэхэлэн хэлэхэдэ, «нохойн наадан, гахаин хатар» гэhэндэл оройдоохон халуун уhан, хүүрай ууралай түхэрэлгэ тодхогдоогүй байшоо.

Тэрээндэ hанаагаа табиха хүнүүд тэндэ олдоогүй. Тиин тэрэ баниин барилгада колхозой правлени табан мянга шахуу түхэриг мүнгэ зөөри гаргашалаа, табан жэл соо барижа байна, түгэсэнэгүй, үшөө удаа.

Мухар-Шэбэрэй районой Соведэй гүйсэдхэхэ комитедтэ, нютагай сомоной Соведэй гүйсэдхэхэ комитедтэ, «Знамя Ленина» колхозой хүтэлбэрилэгшэдтэ, профсоюзай комитедтэ түс тосхондо баниие түргэнөөр ашаглалтада оруулха талаар хэмжээ абахыень эрилтэ табихаар болоо ха.

Л. РИНЧИНО.

ТУhАТАЙ ЗҮБШӨӨЛ

ЧЕСНОГТОЙ СВЁКЛЫН САЛАТ

Шанагдаhан свекло нязалаад, бутаргагдаhан грецкэ hамар машиндагдаhан чеснок хоёртой холёод, майонезтэй худхаха хэрэгтэй. Удаань дабhалаад, перец хэхэдэ, салат бэлэн болохо.

ЧЕСНОГТОЙ ТВОРОГ

Чесногой хэдэн хомхоол дабhалаад, уур соо нюдэжэ байха зуураа, столовын табан халбага ургамалай тоhо дуhал дуhалаар нэмэгты. Удаань 250 грамм творог, нэгэ лимоной шүүhэ гү, али 2—3 томо халбага зөөхэй хээд, hайса худхаха. Хэрбээ татагдаhан грецкэ hамар хэбэлтнай, бүришье амтатай болохо. Лимоной шүүhэнэй орондо дабhалагдаhан үгэрсэ хэрэглэхэдэ хамаагүй.

* * *

Хаташаhан сырые hүндэ норгоhон салфеткээр орёогоод, хэдэн час соо байлгаабал тн... лошоод байха.

Редактор
Р. Б. ГАРМАЕВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. Съездын урда тээхи мүрысөөн... хабаадагшын үгэ. «Огород... гектар бүхэн ямар олзо ... нэб?» — М. Кушнаревай статья. «КПСС-эй XXVI съездые угтуулан» — ... дээсэлнүүдэй суглуулбари. Республикын Хүндэлэлэй самбар. Шалгалтын бригадын материал.

Хоёрдохи хуудаhанда. «Партийна организацинууд та» — партийна ажабайдалай хронико. «Партиин XXVI съездэ КПСС-эй ЦК-гай ... гаhан проектые зүбшэн ... сэнэбди» — уншагшадай ... шэгүүдэй суглуулбари. ... гэжэлтын зүбшэл. «Тэжээл аша үрэтэйгөөр, гамтайгаар хэрэглэхэ» — В. Бекетовай статья.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Сагаан уларил

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД, ИНДЕКС: 670000
г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная —2-54-93, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, информации—2-34-05, перевод—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-95, машинное бюро—2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54.
Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.
Н-04331. Заказ № 26. Индекс 5901